

Değerli kullanıcımız, Yargıtay Kararları serisindeki içeriklerimizle uygulamada en çok karşılaşılabileceğiniz konularda ortaya çıkan güncel Yargıtay Kararlarını derliyor ve size özet şekilde aktarıyoruz. İçeriklerimizden edindiğiniz bilgileri çalışmalarınız sırasında kullanabilmeniz için bu içeriğin hazırlanmasında başvuru kaynağımız olan kararları bu dokümanda sizin için derledik.

Yargıtay Kararları Serisi: Borçlar Hukuku

İlk 3 Bölüm : Munzam Zarar

Yargıtay 15. Hukuk Dairesi

2017/2736E. 2018/1742K.

Karar Tarihi :25.4.2018

Davacı ... İnş. Ltd. Şti. ile davalı ... Valiliği (İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne İzafeten) arasındaki davadan dolayı ilk derece mahkemesi olan ... 5. Asliye Hukuk Mahkemesinin 13.12.2016 gün ve 2015/98-2016/541 sayılı hükme yönelik istinaf başvurusu sonucu ... Bölge Adliye Mahkemesi 27. Hukuk Dairesi tarafından verilen 21.09.2017 gün ve 2017/95-2017/401 sayılı kararın Yargıtay'ca incelenmesi davacı tarafından duruşmalı olarak istenmiş olmakla duruşma için tayin edilen günde davacı vekili gelmedi. Davacı şirket yetkilisi ... ile davalı vekili Avukat ... geldi. Temyiz dilekçesinin süresi içinde verildiği anlaşıldıktan ve hazır bulunan davacı şirket yetkilisi ile davalı avukatı dinlendikten sonra vaktin darlığından ötürü işin incelenerek karara bağlanması başka güne bırakılmıştı. Bu kere dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işin gereği konuşulup düşünüldü:

Karar

Dava, munzam zararın tahsili istemiyle açılmış olup, mahkemece davanın kabulüne dair verilen hükmün, istinaf edilmesi üzerine, mahkeme kararının kaldırılarak davanın reddine dair verilen karar, davacı vekilince temyiz olunmuştur. Davacı vekili, müvekkili yüklenicinin davalı ile yapılan 10.04.1997 tarihli sözleşme uyarınca ... Lisesi spor salonu inşaatını üstlendiğini ve üzerine düşen edimleri yerine getirdiği halde davalı idare tarafından zamanında ödeme yapılmadığını, bu sebeple ek sözleşme imzalandığını, şirketin müdürlüğünü yapan ... 'in iş yaptığı kuruma güvenerek, borçlarını ödemek için 2 adet gayrimenkulünü ipotek olarak verdiği bankadan kısım kısım nakit kredi kullandığını, davalının ödeme yapmaması nedeniyle borçlarını ödeyemediğini, kredi kullandığı bankanın ihtarnameyle kredi sözleşmesini feshettiğini, ... 22. İcra Müdürlüğü'nün 2005/1110 ve 1111 Esas sayılı dosyalarında gayrimenkullerin satışının istendiğini, 2006/1111 sayılı dosyada 45.000,00 TL değer biçilen taşınmazın 27.394,00 TL'ye satıldığını, bu satış nedeniyle 17.606,00 TL zarara uğradığını, 2005/1110 sayılı dosyada ise, itirazın iptâline karar verildiğini, ... Varlık Yönetiminin yargılama sırasında alacağı devralması ve ... 2. Aile Mahkemesi'nin 2011/1104 Esas sayılı dosyasında konutun aile konutu olması nedeniyle açılan davada taraflar arasında borcun taksitler halinde ödenmesi karşılığında sulh olunduğunu, 50.000,00 TL borcu karşılık, 119.500,00 TL ödendiğini ve bu dosya nedeniyle de müvekkilinin 69.500,00 TL zarar gördüğünü, ... 12. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2010/66 Esas sayılı dosyasında açılan davada verilen karar uyarınca Avukat ... 'a da 13.193,00 TL vekâlet ücreti ödemek zorunda kaldığını, karşı taraf vekiline de, 7.500,00 TL ödediğini, icra aşamasında 4.919,00 TL tutarında icra kesintileri oluştuğunu, toplam munzam zararının 112.525,00 TL olup, taraflarına ödenen 32.035,00 TL'nin mahsubuyla 89.040,00 TL'den şimdilik 20.000,00 TL'nin 07.02.2012 tarihinden itibaren temerrüt faiziyle birlikte tahsilini istemiş, 06.12.2016 tarihli ıslah dilekçesi ile dava değerini 63.095,45 TL'ye yükseltmiştir. Davalı idare vekili ise, sözleşme uyarınca ödemeler yapılırken, faizinin de hesaplandığını, davacının zararın söz konusu olmadığını, illiyet bağının ve zararının ispatlanması gerektiğini, iddiaların tamamen varsayıma dayalı olduğunu, davacının da basiretli bir tacir gibi davranıp özen yükümlülüğüne uymadan hareket etmesi sonucu tüm olumsuzlukları illiyet bağı kurulmaksızın alacağın geç ödenmesine bağladığını, geç ödeme varsa dahi, sözleşme dışı yapılan işlerin dava konusu edilmesi ve yargılamanın uzaması

nedeniyle ortaya çıkan gecikmelerden kaynaklandığını, idarenin hiçbir kusuru yada kastının bulunmadığını savunarak davanın reddine karar verilmesini istemiştir. Mahkemece, alınan bilirkişi raporu doğrultusunda, alacağın geç ödenmesi nedeniyle davacının uğradığı munzam zarar 63.095,45 TL olarak hesaplanmış ve bu miktar hüküm altına alınmış, alacağın 20.000,00 TL'lik kısmına dava tarihinden kalan 43.085,45 TL'sine ise ıslah tarihinden itibaren faiz uygulanarak davalıdan tahsiline karar verilmiş, kararın istinaf edilmesi üzerine Bölge Adliye Mahkemesi, 27. Hukuk Dairesi'nce, ... 5. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin davanın kabulüne dair verilen 13.12.2016 gün ve 2015/98 Esas ve 2016/541 Karar sayılı kararı kaldırılarak, davanın reddine karar verilmiş, hüküm davacı vekilince temyiz olunmuştur.

1-Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle yasaya uygun gerektirici nedenlere ve özellikle HMK 355. maddedeki kamu düzenine aykırılık halleri resen gözetilmek üzere istinaf incelemesinin, istinaf dilekçesinde belirtilen sebeplerle sınırlı olarak yapılacağı kuralına uygun biçimde inceleme yapıp bir isabetsizlik bulunmaksızın karar verilmiş olmasına, dava şartları, delillerin toplanması ve hukukun uygulanması bakımından da hükmün bozulmasını gerektirir bir neden bulunmamasına göre davacı vekilinin aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan sair temyiz itirazlarının reddi gerekmiştir.

2-Davacı vekilinin diğer temyiz itirazlarının incelenmesine gelince; Davanın dayanağı sözleşme tarihinde yürürlükte bulunan mülga 818 sayılı BK' nın 105. maddesi uyarınca açılmış olan munzam zarara ilişkindir. Dava tarihinde yürürlüğe giren 6098 sayılı TBK'nın 122/1. maddesi de “aşkın zarar” adı altında yapılan düzenleme ile “Alacaklı, temerrüt faizini aşan bir zarara uğramış olursa, borçlu kendisinin hiçbir kusuru bulunmadığını ispat etmedikçe, bu zararı da gidermekle yükümlüdür.” hükmü ile munzam zarar konusunda eski düzenlemeye paralel bir hüküm tesis edilmiştir. TBK' nın yürürlüğünü düzenleyen 6101 sayılı Yasa'da bu konuda bir düzenleme bulunmamakla birlikte, munzam zararla ilgili bir değişiklik söz konusu olmadığından 818 sayılı BK' nın 105. maddesi kapsamında sözleşmenin kurulduğu tarih

itibariyle bir değerlendirme yapılması gerekir. Munzam zararlar ilgili düzenlemelerden önce, maddi olayın izahı ve yargılama aşamasına değinilmekte zaruret bulunmaktadır. Davacı tarafın, davalı iş sahibi idare ile 1997 yılında 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamında imzalamış olduğu ... Lisesi spor salonu inşaatını üstlendiği ve 2001 yılında işin geçici kabulünün yapıldığı, 05.05.2003 tarihinde ise, yapılan kesin hesaplamalara göre, keşif bedelinin % 30'unun dışında yapılmış bulunan işlerle ilgili ek sözleşme imzalandığı, buna göre ek sözleşmenin ikmal ile birlikte 44.622,19 TL'nin yetkili merciden olumlu görüş alınmasını müteakip yüklenici davacıya ödenmesiyle tarafların sulh olmayı kararlaştırıldığı, buna rağmen, davalının ek sözleşmede kararlaştırılan tutarı tüm yazışmalara karşın ödemediği, bu kez dava sürecinin başlatıldığı ve ... 12. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2010/66 Esas sayılı dosyada açtığı alacak davasının yapılan yargılama sonucunda 07.12.2012 tarihli ilâmıyla 44.600,00 TL asıl alacak ve 32.035.00, TL faiz olmak üzere toplam 76.635,00 TL'nin davacıya ödendiği, eldeki bu davanın ise, 13.04.2015 tarihinde açıldığı anlaşılmıştır. Davacı, temerrüt faizini aşan zararı bulunduğu, çekilen krediler nedeniyle hacizler ve gayrimenkul satışı nedeniyle munzam zarar isteminde bulunmuş, davalı ise, zararın ispatlanması gerektiğini, esasında illiyet bağının bulunmadığını savunmuştur. Munzam zararlar ilgili olarak hukuki tanımı ve kapsamı üzerinde durulmasında yarar bulunmaktadır. Yargıtay HGK' nın 10.11.1999 gün ve 13-353/929 sayılı kararında vurgulandığı üzere; Munzam zarar sorumluluğu kusura dayanan temerrüdünün hukuki bir sonucudur ve borçlunun zararının faizi aşan bölümüdür. Borçlu para borcunun vadesinde ödemediğinde (temerrüt) oluştuğunda sözleşme veya yasa da belirlenen “gecikme faizi” ödeme yükümü altına girer. Bu durumda BK' nın 103. maddesi uyarınca alacaklı mutlak ve tartışmasız bir zarara uğradığı kabul edilmektedir. O nedenle alacaklıya, uğradığı zararı ispat yükümü verilmeksizin, en önemlisi borçlunun kusuru olup olmadığı araştırılmaksızın yasa gereği kabul edilen zararı giderme hakkı tanınmıştır. Bunun dışında, alacaklının uğradığı zararın temerrüt faizinin üstünde gerçekleşmiş olması durumlarında ise, davada uygulanması gereken BK' nın 105. maddesi gündeme gelir. Munzam zarar, borçlu temerrüde düşmeden borcunu ödemiş olsaydı, alacaklının mal varlığının kazanacağı durum ile temerrüt sonucunda ortaya çıkan ve oluşan durum arasındaki farktır. Diğer bir anlatımla temerrüt faizini aşan ve kusur sorumluluğu kurallarına bağlı bir zarar şeklinde tanımlanabilir. BK 105. kaynağı ne olursa olsun, temerrüt faiz yürütülebilir nitelikte olmak koşuluyla bütün para borçlarında uygulanma olanağına sahiptir. Borcun dayanağı haksız fiil, sözleşme, nedensiz zenginleşme, kanun, vekaletsiz iş görme olabilir. Bu bağlamda hemen belirtelim ki, munzam zarar borcunun hukuki

sebebi, asıl alacağın temerrüde uğraması ile oluşan hukuki aykırılıktır. O nedenle, borçlunun munzam zararı tazmin yükümlülüğü (BK 105), asıl borç ve temerrüt faizi yükümlülüğünden tamamen farklı, temerrüt ile oluşmaya başlayan asıl borcun ifasına kadar zaman içinde artarak devam eden, asıl borçtan tamamen bağımsız yeni bir borçtur. Munzam zarar bu hukuki niteliği ve karakteri itibarıyla, asıl alacak ve faizleri yönünden icra takibinde bulunulması veya dava açılmasıyla sonuç ermeyeceği gibi, icra takibi veya dava açılması sırasında asıl alacak ve temerrüt faizi yanında talep edilmemiş olması halinde dahi (BK' nın 105/2) takip veya davanın konusuna dâhil bir borç olarak da kabul edilemez. Hal böyle olunca, asıl alacağın faizi ile birlikte tahsiline yönelik icra takibinde veya davada munzam zarar hakkının saklı tutulduğunu gösteren bir ihtirazi kayıt dermeyanına da gerek bulunmamaktadır. Ayrı bir dava ile on yıllık zamanaşımı süresi içerisinde her zaman istenmesi mümkündür. Munzam zarar sorumluluğu, kusur sorumluluğuna dayanır. BK' nın 105. maddesi kusur karinesini benimsemiştir. Munzam zarardan kaynaklanan tazminat borcunun doğması için aranan kusur, borçlunun temerrüde düşmekteki kusurudur. Farklı bir anlatımla, burada zararın doğmasına yol açan bir kusur ilişkisi aranmaz ve tartışılmaz. Sorumluluk için borçlunun temerrüde düşmekteki kusurunun varlığı asıldır. Kural olarak munzam zarar alacaklısı, öncelikle temerrüde uğrayan asıl alacağının varlığını, bu alacağın geç veya hiç ifa edilmemesinden dolayı temerrüt faizi ile karşılanmayan zararını, zarar ile borçlu temerrüdü arasındaki uygun illiyet bağını ispat etmekle yükümlüdür. Alacaklı, borçlunun temerrüde düşmekte kusurlu olduğunu ispatla yükümlü değildir. Borçlu ancak, temerrüdündeki kusursuzluğunu kanıtlama koşuluyla sorumluluktan kurtulabilir. Anayasa Mahkemesi bireysel başvuru sonucunda vermiş olduğu 21.12.2017 gün ve 2014/2267 sayılı başvuru nolu kararına konu uyuşmazlıkta, “Enflasyon ve buna bağlı olarak oluşan döviz kuru, mevduat faizi, Hazine bonosu ve devlet tahvili faiz oranlarının sabit yasal ve temerrüt faiz oranlarının çok üstünde gerçekleşmesi, borçlunun yararlanması, alacaklının ise zarara uğraması sonucunu doğurmaktadır. Bu nedenle borçlu borcunu süresinde ödememekte, yargı yoluna başvurulduğunda da yargı süresini uzatma gayreti göstermekte; böylece yargı mercilerindeki dava ve takipler çoğalmakta, yargıya güven azalmakta, kendiliğinden hak alma düşüncesi yaygınlaşarak kamu düzeni bozulmakta, kişi ve toplum güvenliği sarsılmaktadır (AYM 1997/34 Esas, 19898/79 Karar, 15.12.1998). Mülkiyet hakkı kapsamında alacağın geç ödenmesi durumunda arada geçen sürede enflasyon nedeniyle paranın değerinde oluşan hissedilir aşınma ile mülkiyetin gerçek değeri azaldığı gibi bu bedelin tasarruf veya yatırım aracı olarak getirisinden yararlanmak imkânı da bulunmamaktadır. Bu

şekilde kişiler mülkiyet haklarından mahrum edilerek haksızlığa uğramaktadır (**AYM 2008/58 Esas, 2011/37 Karar, 10.2.2011**). Sonuç olarak, mülkiyet hakkının ihlal edildiği kanaatiyle, sonuçların ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunduğundan bahisle dosya mahalli mahkemesine iade olunmuştur. Dairemizin, uzun süreden beri yerleşik uygulaması ve kararlarında munzam zararın davacı tarafından somut olarak ispatlanması kabul edilmekle birlikte gelişen ekonomik koşullar, mülkiyet hakkının hukukta korunması görüşü benimsenerek kararların bu yönde oluşması ve Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığı da göz önüne alındığında, genel ispat kuralından ayrılarak, enflasyon baskısı sürdüğü sürece maruf ve meşhur vakıa niteliğinde kabul edilerek alacaklının BK' nın 105/1. maddesi anlatımında munzam zararının varlığını kanıtlama zorunluluğundan vazgeçilmek zorunda kalınmıştır. Esasında Yargıtay'ın muhtelif dairelerinde bu yönde değerlendirme yapılmakta ve munzam zarar kanıtlandığı takdirde hüküm altına alınmaktadır. Az yukarıda açıklanan hususlar, değinilen ilkeler ve görüşler doğrultusunda, davacı taraf alacağının geç ödenmesi nedeniyle kredilerini ödeyemez ve taşınmazlarının icra sonucu satımı ile karşı karşıya kaldığını ileri sürmüş ise de, taşınmazlar şirket müdürü adına kayıtlı ve şirketin mülkiyetinde olduğu anlaşılamadığı gibi, illiyet bağının varlığı da ispatlanamıştır.

Ne var ki, az yukarıda açıklandığı üzere, ülkemizde yaşanan ve herkesçe bilinen enflasyon olgusu nedeniyle alacaklıların zararının temerrüt faiziyle karşılanabilmesi Anayasa Mahkemesi'nin son ihlal kararına göre mümkün olamayacağı ve bu karinenin aksi borçlu tarafça ispatlanamadığından, her yıl gerçekleşen enflasyon oranı, mevduat ve devlet tahvillerine uygulanan faiz oranları, döviz kurları ve diğer yatırım araçları ile ilgili belgeler resmi kurumlardan getirtilerek, uzman bilirkişiden rapor alınmak suretiyle, gerçek zararın belirlenmesi gerekmektedir. Bu nedenlerle, bölge adliye mahkemesince yapılacak iş; HMK'nın 266 ve 267. maddeleri uyarınca, konusunda uzman mali müşavirin de bulunduğu bilirkişi heyeti oluşturularak ilgili resmi kuruluşlardan tahsil tarihi ile dava tarihi arasındaki enflasyon verilerini gösteren TEFE-TÜFE-ÜFE oranları, bankalardan faiz oranları ve diğer yatırım araçlarındaki hareketlere ilişkin dökümanlar getirtilerek bilirkişi raporu alınmalı ve davacının zararı olup olmadığı belirlenmeli ve taleple bağlı kalınarak hüküm altına alınmalıdır. Bu hususlar gözetilmeden, hüküm tesisi doğru olmamış, kararın bozulması uygun bulunmuştur.

Sonuç

Yukarıda 1. bentte açıklanan nedenlerle davacı vekilinin diğer temyiz itirazlarının reddine, 2. bentte açıklanan nedenlerle ... Bölge Adliye Mahkemesi 27. Hukuk Dairesi'nin kararının BOZULMASINA, dava dosyasının bölge adliye mahkemesine, kararın bir örneğinin yerel mahkemeye gönderilmesine, 1.630,00 TL duruşma vekâlet ücretinin davalıdan alınarak Yargıtay'daki duruşmada vekille temsil olunan davacıya verilmesine, ödediği temyiz peşin harcının istek halinde temyiz eden davacıya geri verilmesine 25.04.2018 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Yargıtay 15. Hukuk Dairesi

2020/967E. 2021/859K.

Karar Tarihi: 15.3.2021

Dava, davacı yüklenicinin davalı arsa sahipleri ile imzaladıkları kat karşılığı inşaat yapım sözleşmesinin feshi sonucu ... 3. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 1999/885 E. sayılı dosyası ile açılan ilk tazminat davası neticesinde karşılanamayan aşkın zararın tazmini istemine ilişkin olup, mahkemece, davanın reddine dair verilen kararın davacı vekili tarafından temyizi üzerine Yargıtay 23. Hukuk Dairesi'nce davacı vekilinin tüm temyiz itirazları reddedilip verilen 08.10.2019 gün, 2016/5283 Esas, 2019/4089 Karar sayılı onama ilâmına karşı davacı karar düzeltme talebinde bulunmuştur. Munzam zarar, davanın dayanağı olan kat karşılığı inşaat yapım sözleşmesinin düzenlendiği 22.09.1994 ile ... 3. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 1999/885 E. sayılı davanın açıldığı tarihlerde yürürlükte bulunan 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 105/1 ve 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 122/1. maddesinde düzenlenmiştir. Borçlar Kanunu'nun 105/l. maddesinde munzam zarar başlığı altında yapılan düzenleme ile ""Alacaklı duçar olduğu zarar geçmiş günler faizinden fazla olduğu surette borçlu

kendisine hiçbir kusur isnat edilemeyeceğini ispat etmedikçe bu zararı dahi tazmin ile mükelleftir."" denilmek suretiyle alacaklının temerrüt faizini aşan zararını borçlunun kusurunun bulunmadığını ispat edememesi halinde ödemekle yükümlü olduğu kabul edilmiştir. 6098 sayılı TBK'nın 122/1. maddesinde de ""Alacaklı, temerrüt faizini aşan bir zarara uğramış olursa, borçlu kendisinin hiçbir kusuru bulunmadığını ispat etmedikçe, bu zararı gidermekle yükümlüdür."" şeklinde BK'nın 105. maddesindeki düzenlemeye paralel ve dili sadeleştirilmiş bir hüküm getirilmiştir. TBK'nın yürürlüğe girmesini düzenleyen 6101 sayılı Yasa'da bu konuda açık bir düzenleme bulunmadığı ve munzam zararlar ilgili bir değişiklik söz konusu olmadığından değerlendirmenin kat karşılığı inşaat yapım sözleşmesinin kurulduğu ve davaların açıldığı tarihlerde yürürlükte bulunan 818 sayılı BK'nın 105/l. maddesi kapsamında yapılması gerekir. Yargıtay HGK'nın 10.11.1999 gün ve 13-353/929 sayılı kararında vurgulandığı üzere; Munzam zarar sorumluluğu kusura dayanan borçlu temerrüdünün hukuki bir sonucudur ve alacaklının zararının faizi aşan bölümüdür. Borçlu para borcunun vadesinde ödemediğinde (temerrüt) oluştuğunda sözleşme veya yasada belirlenen "gecikme faizi" ödeme yükümü altına girer. Bu durumda BK'nın 103. maddesi uyarınca alacaklının mutlak ve tartışmasız bir zarara uğradığı kabul edilmektedir. O nedenle alacaklıya, uğradığı zararı ispat yükümü verilmeksizin, en önemlisi borçlunun kusuru olup olmadığı araştırılmaksızın yasa gereği kabul edilen zararı giderme hakkı tanınmıştır. Bunun dışında, alacaklının uğradığı zararın temerrüt faizinin üstünde gerçekleşmiş olması durumlarında ise, davada uygulanması gereken BK'nın 105. maddesi gündeme gelir. Munzam zarar, borçlu temerrüde düşmeden borcunu ödemiş olsaydı, alacaklının mal varlığının kazanacağı durum ile temerrüt sonucunda ortaya çıkan ve oluşan durum arasındaki farktır. Diğer bir anlatımla temerrüt faizini aşan ve kusur sorumluluğu kurallarına bağlı bir zarar şeklinde tanımlanabilir. BK 105. kaynağı ne olursa olsun, temerrüt faiz yürütülebilir nitelikte olmak koşuluyla bütün para borçlarında uygulanma olanağına sahiptir. Borcun dayanağı haksız fiil, sözleşme, nedensiz zenginleşme, kanun, vekâletsiz iş görme olabilir. Bu bağlamda hemen belirtelim ki, munzam zarar borcunun hukuki sebebi, asıl alacağın temerrüde uğraması ile oluşan hukuki aykırılıktır. O nedenle, borçlunun munzam zararı tazmin yükümlülüğü (BK 105), asıl borç ve temerrüt faizi yükümlülüğünden tamamen farklı, temerrüt ile oluşmaya başlayan asıl borcun ifasına kadar zaman içinde artarak devam eden, asıl borçtan tamamen bağımsız yeni bir borçtur. Munzam zarar bu hukuki niteliği ve karakteri itibarıyla, asıl alacak ve faizleri yönünden icra takibinde bulunulması veya dava açılmasıyla sonuç ermeyeceği gibi, icra takibi veya dava açılması sırasında asıl alacak ve temerrüt faizi yanında talep edilmemiş olması halinde dahi (BK'nın 105/2) takip veya davanın konusuna dahil bir borç olarak da kabul edilemez. Hâl böyle olunca, asıl alacağın faizi ile birlikte tahsiline yönelik icra takibinde veya davada munzam zarar hakkının saklı tutulduğunu gösteren bir ihtirazî kayıt dermeyeranına da gerek bulunmamaktadır. Ayrı bir dava ile on yıllık

zamanaşımı süresi içerisinde her zaman istenmesi mümkündür. Munzam zarar sorumluluğu, kusur sorumluluğuna dayanır. BK'nın 105. maddesi kusur karinesini benimsemiştir. Munzam zarardan kaynaklanan tazminat borcunun doğması için aranan kusur, borçlunun temerrüde düşmekteki kusurudur. Farklı bir anlatımla, burada zararın doğmasına yol açan bir kusur ilişkisi aranmaz ve tartışılmaz. Sorumluluk için borçlunun temerrüde düşmedeki kusurunun varlığı asıldır. Kural olarak munzam zarar alacaklısı, öncelikle temerrüde uğrayan asıl alacağının varlığını, bu alacağın geç veya hiç ifa edilmemesinden dolayı temerrüt faizi ile karşılanmayan zararını, zarar ile borçlu temerrüdü arasındaki uygun illiyet bağına ispat etmekle yükümlüdür. Alacaklı, borçlunun temerrüde düşmekte kusurlu olduğunu ispatla yükümlü değildir. Borçlu ancak, temerrüdündeki kusursuzluğunu kanıtlayarak sorumluluktan kurtulabilir. Dairemizce uzun yıllar munzam zararın varlığını davacı alacaklının somut delillerle kanıtlamak zorunda olduğu kabul edilip uygulanmış olmakla birlikte, Anayasa Mahkemesi'nin bireysel başvuru sonucunda vermiş olduğu, 21.12.2017 gün ve 2014/2267 sayılı başvuru nolu kararına konu uyuşmazlıkta, başvurunun mülkiyet hakkı kapsamındaki alacağının enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılarak ödendiği anlaşıldığından başvurucuya şahsi ve olağan dışı bir külfet yüklendiği, bu tespiti rağmen derece mahkemelerinin başvurunun zarara uğradığını ayrıca ispatlaması gerektiği yönündeki katı yorumu nedeniyle somut olay bakımından kamu yararı ile başvurunun mülkiyet hakkının korunması arasında kurulması gereken adil dengenin başvuru aleyhine değerlendirilip mülkiyet hakkının ihlâl edildiğine ve yeniden yargılama yapılmasına karar verilmiş olması karşısında, hak ihlâline neden olmamak düşüncesiyle munzam zararın somut delillerle kanıtlanması gerektiği uygulamasından vazgeçilmiş, gelişen ekonomik koşullar, mülkiyet hakkı ile kamu yararı arasındaki adil dengenin korunması Anayasa Mahkemesinin ihlâl kararlarının bağlayıcılığı göz önünde tutularak enflasyon ve buna bağlı olarak döviz kurları, mevduat faizleri, devlet tahvilleri ve diğer yatırım araçlarının faiz oranları ile birlikte getirilerinin temerrüt faizden fazla olması halinde munzam zararın varlığının karine olarak kabul edilmesi gerektiği benimsenmiştir. Bu açıklamalardan sonra somut olaya gelince; davacı yüklenicinin bu davadaki talebi 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 105/1 ve 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 122/1. maddesinde düzenlenen aşkın zarara ilişkin olup, ... 3. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 1999/885 E. sayılı dosyası ile açılan ilk tazminat davasında karşılanmayan zararlarının varlığı ve miktarını mahkemenin de kabulünde olduğu gibi somut delillerle ve yeterince kanıtlayamamışlardır. Ancak, ülkemizde yaşanan ve herkes tarafından bilinen

enflasyon, artan fiyatlar, döviz artışı vs. gibi olgular nedeniyle her zaman alacaklıların zararının temerrüt faizi ile karşılanması mümkün olmayacağından, öncelikle munzam zarar talep edilen alacakla ilgili temerrüt tarihinden tahsil tarihine kadar geçen süredeki enflasyon verilerini gösterir TEFE, TÜFE-ÜFE oranları, banka vadeli mevzuat faiz oranları, döviz kurları, devlet tahvil faiz oranları, işçi ücretleri ve diğer yatırım araçları ile ilgili getiri bilgilerinin resmi kurumlardan sorulup tesbit edildikten sonra, oluşturulacak munzam zarar hesabı konusunda uzman bilirkişi kurulundan, tahsiline karar verilen davacı alacağının temerrüt tarihinde bu yatırım araçlarından oluşacak sepete yatırılması ve değerlendirilmesi halinde tahsil tarihlerinde asıl alacakla birlikte getirisinin ulaşabileceği miktar ile tahsiline hükmedilen asıl alacak ve bu alacak için temerrüt tarihinden tahsil tarihlerine kadar davacının tahsil edebileceği ve tahsil ettiği faiz miktarı ve toplam miktar ve bu şekilde bulunacak toplam miktarlar arasındaki fark konusunda gerekçeli, mahkeme ve Yargıtay denetimine elverişli rapor alınıp değerlendirilerek faizle karşılanamayan zarar konusunda sonucuna uygun bir karar verilmesi yerine ... 3. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 1999/885 E. sayılı dosyası ile davacının tazminat talebinin hüküm altına alındığı gerekçesi ile davanın reddi doğru olmamış, kararın bozulması uygun bulunmuştur. Yerel mahkeme kararının bu gerekçe ile bozulması gerekirken onandığı, bu kez yapılan inceleme ile anlaşıldığından, davacının karar düzeltme talebinin kabulü uygun görülmüştür.

Sonuç

Yukarıda açıklanan nedenlerle davacının karar düzeltme taleplerinin kabulü ile Yargıtay 23. Hukuk Dairesi'nin 08.10.2019 gün 2016/5283 Esas, 2019/4089 Karar sayılı onama kararının kaldırılarak yerel mahkeme hükmünün davacı yararına **BOZULMASINA**, peşin alınan harç ile karar düzeltme harcının istek halinde davacıya iadesine, 15.03.2021 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Yargıtay 15. Hukuk Dairesi

2016/3742E. 2016/4383K.

Karar Tarihi: 26.10.2016

Dava, munzam zarar nedeniyle alacak istemine ilişkin olup, mahkemenin; davanın kısmen kabulüne kısmen reddine dair kararı davacı ve davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

1-Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle yasaya uygun gerektirici nedenlere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına göre davacının tüm, temyiz itirazlarının reddi gerekmiştir.

2-Davalının temyiz itirazlarına gelince; davacı taraflar arasında ... tarihli eser sözleşmesi bulunduğunu, yükümlülükler yerine getirilerek ifada bulunulmuş olmasına rağmen davalı tarafından bakiye iş bedelinin ödenmemesi üzerine ... 8. Asliye Ticaret Mahkemesi'nde açtıkları davada 82.301,66 TL alacağa hükmedildiğini ve kararın kesinleştiğini, ilâma bağlanan alacak için yaptıkları takip sonucu alacağın 26.06.2008 tarihinde tahsil edilebildiğini, alacağın geç ödenmesi nedeniyle zarara uğradıklarını bu zararın BK'nın 105. madde gereğince karşılanması gerektiğini belirterek 10.000,00 TL munzam zararın 26.06.2008 tarihinden itibaren reeskont faiziyle tahsilini istemiş, ıslah dilekçesiyle talebini 8.297,33 TL artırarak 18.297,33 TL'ye çıkartmış, davalı munzam zarar koşulları bulunmadığını belirterek davanın reddini savunmuş, mahkemece; bilirkişi raporunda hesaplanan 18.297,33 TL'den davacının zararın artmasında kusurlu olması nedeniyle yarı oranında indirim yapıldığı da belirtilerek davanın kısmen kabulü ile 9.148,66 TL munzam zarar alacağının dava tarihinden değişen oranlarda avans faiziyle tahsiline karar verilmiş, hüküm davacı ve davalı tarafından temyiz edilmiştir. Dava munzam zarar nedeniyle alacak istemine ilişkindir. Dava tarihine göre uygulanması gereken mülga 818 sayılı Borçlar Kanunu 105. maddede munzam zarar

düzenlenmiştir. (Maddenin 6098 Sayılı Türk borçlar Kanunundaki karşılığı 122. maddedir. Anılan 105. (6098 sayılı T.B.K. 122) madde uyarınca alacaklının uğradığı zarar geçmiş günler faizinden fazla olduğu takdirde borçlu kendisine hiçbir kusur yüklenemeyeceğini kanıtlamadıkça bu zararı ödemekle mükelleftir. Yasa koyucu para borcunun geç ödenmesi halinde bir zararın mevcut olduğunu kural olarak benimsemiştir. Bu zararın karşılanması iki bölümde düşünülmüştür. Birinci bölüm kanıtlanmadan ödenmesi talep edilecek zarar miktarıdır ki bu temerrüt faizidir. Diğer bir deyişle temerrüt faizi miktarınca alacaklının zarara uğradığı

yasal bir karine olarak kabul edilmiştir. Bunun dışında davacının herhangi bir karineden istifade etmek olanağı yasal olarak mevcut değildir. Dava konusu somut olaydaki çözümlenmesi gereken hukuki sorun; temerrüt faizini aşan bir zararın mevcut olup olmadığıdır. Yüksek enflasyon, dolar kurundaki artış, serbest piyasadaki faiz oranlarının yüksek oluşu davacıyı ispat yükünden kurtarmaz. Zira; davacı para alacağını zamanında alması halinde ne şekilde kullanacağını kanıtlayamamıştır. Ayrıca alacaklı, uğradığı zararın kendisine ödenen temerrüt faizinden fazla olduğunu ispat etmek zorundadır. Soyut enflasyonun ya da bankalarda mevduat için ödenen faizin temerrüt faizinden yüksek oranda olması, munzam zararın gerçekleştiği ve kanıtlandığı anlamına gelmez. Burada davacının kanıtlaması gereken husus enflasyon ve mevduat faizinin yüksekliği gibi genel olgular değil, kendisinin şahsen ve somut olarak geç ödemeden dolayı zarar gördüğü keyfiyetidir. Örneğin alacağını zamanında tahsil edememekten ötürü, başkasına olan borcunu ödemek için daha yüksek oranda faizle borç aldığını, alacaklı olduğu parayı zamanında alsa idi yabancı para ile ödemek durumunda olduğu borcunu, geçen süre içinde gerçekleşen bu fark sebebiyle daha yüksek kurdan ödemek zorunda kaldığını kanıtlamak durumundadır. Ülkede yaşanan ekonomik kriz nedeniyle paranın döviz karşısında hızlı değer kaybı, yüksek enflasyon gibi genel afaki ve doğrudan davacının zararını ifade etmeyen umumi ekonomik konjonktürel olgular BK'nın 105. (T.B.K. 122.) maddesinde sözü edilen munzam zararın varlığını göstermez. Yukarıda yapılan açıklama ve sözü edilen kurallarla birlikte somut olay değerlendirildiğinde; davacı munzam zararın varlığını somut delillerle kanıtlayamamış olup davanın tümüyle reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi doğru olmadığından kararın temyiz eden davalı yararına bozulması gerekmiştir.

Sonuç

Yukarıda 1. bentte yazılı nedenlerle davacının tüm temyiz itirazlarının reddine, 2. bentte yazılı nedenlerle davalı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün temyiz eden davalı yararına **BOZULMASINA**, aşağıda yazılı bakiye 1,50 TL temyiz ilam harcının temyiz eden davacıdan alınmasına, ödediği temyiz peşin harcının istek halinde temyiz eden davalıya geri verilmesine, karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde karar düzeltme isteminde bulunulabileceğine 26.10.2016 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu

2021/938E. 2022/401K.

Karar Tarihi: 29.3.2022

Direnme yoluyla Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık; TBK'nın 122. maddesi çerçevesinde aşkın (munzam) zarar talebinin konusunu oluşturan zaman aralığına ilişkin piyasadaki ekonomik koşullar karşısında, eldeki davada varlığı iddia olunan zarar olgusunun, davacının bulunduğu duruma göre somut vakıalarla ispatının gerekip gerekmediği, buradan varılacak sonuca göre ilk derece mahkemesince yapılan inceleme ve araştırmanın hüküm tesisi için yeterli olup olmadığı noktasında toplanmaktadır.

Kararın Gerekçeleri

Uyuşmazlığın çözümü için öncelikle konuya ilişkin yasal düzenlemeler ile hukukî kavram ve kurumların ortaya konulmasında yarar bulunmaktadır. Borcun ifasının geciktirilmesi borçlunun temerrüdü sonucunu doğuracaktır. Borçlunun temerrüdü hâlinde ise ortaya çıkacak olan hukukî sonuçlar TBK'nın 117 ve devamındaki maddelerde düzenlenmiştir. Bu sonuçlar

arasında uyuşmazlığın niteliği itibariyle önem arz edenlerden ilki; TBK'nın 122. maddesinde düzenlenen aşkın (munzam) zarar kavramıdır. Öte yandan aşkın (munzam) zararın anlaşılabilmesi için öncelikle, borçlu temerrüdünün bir diğer sonucu olan temerrüt faizinin hukuksal niteliği üzerinde durulmasında yarar bulunmaktadır. Temerrüt faizi, borçlunun para borcunu zamanında ödememesi ve temerrüde düşmesi üzerine TBK'nın 120. maddesi gereği kendiliğinden işlemeye başlayan ve temerrüdün devamı süresince varlığını sürdüren bir karşılık olması itibariyle zamanında ifa etme olgusuyla doğrudan bir bağlantı içerisindedir. Bu kapsamda borçlu, kusurlu olsun veya olmasın borcunu zamanında ifa etmemiş olması durumunda temerrüt faizi ödemekle yükümlü olup bu durum ve temerrüt faiz oranları, 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun'un (3095 sayılı Kanun) 2. maddesinde "Bir miktar paranın ödenmesinde temerrüde düşen borçlu, sözleşme ile aksi kararlaştırılmadıkça, geçmiş günler için 1 inci maddede belirlenen orana göre temerrüt faizi ödemeye mecburdur. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının önceki yılın 31 Aralık günü kısa vadeli avanslar için uyguladığı faiz oranı, yukarıda açıklanan miktardan fazla ise, arada sözleşme olmasa bile ticari işlerde temerrüt faizi bu oran üzerinden istenebilir. Söz konusu avans faiz oranı, 30 Haziran günü önceki yılın 31 Aralık günü uygulanan avans faiz oranından beş puan veya daha çok farklı ise yılın ikinci yarısında bu oran geçerli olur. Temerrüt faizi miktarının sözleşmede kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdi faiz miktarı yukarıdaki fıkralarda öngörülen miktarın üstünde ise, temerrüt faizi, akdi faiz miktarından az olamaz." şeklinde düzenlenmiştir. Buna göre hukukumuzda alacaklıya, zararın varlığını, miktarını ve borçlunun kusurunu ispat zorunda kalmaksızın temerrüt faizini talep edebilme hakkı tanınmıştır. Ayrıca temerrüt faizi yükümlülüğünün doğumu için borçlunun alıkoyduğu paradan yarar sağlaması şart olmadığı gibi bu yararların iadesi amacı da bulunmaz. Temerrüt faizi talep edebilmek için borçlunun temerrüde düşmekte kusurlu olması şart değildir. Borçlu, bu konuda kendisine hiçbir kusur yüklenemeyeceğini ileri sürerek ve bunu kanıtlayarak faiz ödeme yükümlülüğünden kurtulamaz. Bunun yanında temerrüt faizi, sözleşmeden doğan para borçlarının yanı sıra, sözleşme dışı hukukî ilişkiden kaynaklanan para borçlarında da uygulama alanı bulur (Barlas, Nami; Para Borçlarının İfasında Borçlunun Temerrüdü ve Temerrüt Açısından Düzenlenen Genel Sonuçlar, İstanbul 1992, s. 127). Uyuşmazlık konusunun temelini oluşturan aşkın (munzam) zarara ilişkin olarak ise TBK'nın 122. maddesi "Alacaklı, temerrüt faizini aşan bir zarara uğramış olursa, borçlu kendisinin hiçbir kusuru bulunmadığını ispat etmedikçe, bu zararı da gidermekle yükümlüdür. Temerrüt faizini aşan

zarar miktarı görülmekte olan davada belirlenebiliyorsa, davacının istemi üzerine hâkim, esas hakkında karar verirken bu zararın miktarına da hükmeder.” hükmünü haizdir. Bu hükümle uygulamada munzam zarar, kanunî tanımı ile aşkın zarar olarak adlandırılan hukukî kurum düzenleme altına alınmış olup mülga 818 sayılı Borçlar Kanunu’nun (BK) 105. maddesi de bu hususta aynı yönde düzenleme içermektedir. Aşkın (munzam) zarar, para borcunun ifasında borçlunun kusuruyla temerrüde düşmesi nedeniyle alacaklı nezdinde ortaya çıkan zararın temerrüt faiziyle karşılanamaması hâlinde söz konusu olan bir zarar olup bu zarar, borçlunun temerrüdü ile borcun ödendiği tarih aralığındaki dönemi kapsamaktadır. Bu anlamda aşkın (munzam) zarar, temerrüt faizini aşan ve kusur sorumluluğuna dair ilkelere bağlı bir zarar türü olarak kabul edilir (Uygur, Turgut: 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu Şerhi, Cilt I, 2012, s. 810). Aşkın (munzam) zarar, borçlu temerrüde düşmeden borcunu ödemiş olsaydı, alacaklının mal varlığının kazanacağı durum ile temerrüt sonucunda ortaya çıkan ve oluşan durum arasındaki farktır. Aşkın (munzam) zararın varlığı için gereken ilk koşul, bir para borcunda borçlunun temerrüdünün varlığıdır. Bu para borcunun kaynağının, aşkın (munzam) zararın talep edilebilirliği için herhangi bir önemi bulunmamaktadır. Bu anlamda TBK’nın 122. maddesi, kaynağı ne olursa olsun temerrüt faizi yürütülebilir nitelikte olmak koşuluyla bütün para borçlarında uygulanma olanağına sahiptir. Borcun dayanağı haksız fiil, sözleşme, sebepsiz zenginleşme, kanun yahut vekâletsiz iş görme olabilir. Öte yandan hemen belirtilmelidir ki; aşkın (munzam) zarar borcunun hukukî sebebi, asıl alacağın temerrüde uğraması ile oluşan hukuka aykırılıktır. Bu nedenle borçlunun aşkın (munzam) zararı tazmin yükümlülüğü, asıl borç ve temerrüt faizi yükümlülüğünden tamamen farklı, temerrüt ile oluşmaya başlayan asıl borcun, ifasına kadar geçen zaman içinde artarak devam eden, asıl borçtan tamamen bağımsız yeni bir borçtur. Aşkın (munzam) zararın varlığı için gereken ikinci koşul; borçlunun temerrüdü nedeniyle temerrüt faiziyle karşılanamayan alacaklı zararının mevcudiyetidir. Ancak alacaklının zararının temerrüt faizinden az yahut temerrüt faizine eşit olması durumunda, zararın temerrüt faiziyle karşılanacak olması sebebiyle aşkın (munzam) zararın varlığından söz edilemez. Bu aşamada önemle belirtilmelidir ki; TBK’nın 122. maddesi kapsamına kanunî temerrüt faizinin yanında akdi temerrüt faizinin uygulandığı borç ilişkileri de dâhildir. Eş söyleyişle alacaklının, borçlu ile arasındaki hukukî ilişkiden doğan temerrüt faizinin akdi yahut yasal olması, aşkın (munzam) zararın talep edilebilirliğine engel teşkil etmez. Burada önem arz eden husus alacaklının temerrüt faiziyle karşılanamayan zararının mevcudiyetinin ispatıdır. Aşkın (munzam) zararın varlığı için gereken üçüncü koşul; borçlunun temerrüde düşmede

kusurlu olmasıdır. Zira aşkın (munzam) zarar sorumluluğu, temerrüt faizinden sorumluluktan farklı olarak kusur sorumluluğuna dayanmakta olup burada aranan kusur, borçlunun temerrüde düşmekteki kusurudur. Ancak aşkın (munzam) zarar iddiasının ileri sürüldüğü durumlarda sorumluluk için, diğer koşulların varlığı durumunda borçlunun temerrüde düşmedeki kusurunun varlığı asıldır. Başka bir anlatımla temerrüt sonrasında borçlunun temerrüde düşmedeki kusurunun alacaklı tarafından ispatı gerekmez. Aksine borçlu, temerrüde düşmede kusursuz olduğunu ispatlamadıkça ortaya çıkan aşkın (munzam) zarardan sorumludur. Aşkın (munzam) zararın varlığı için gereken son koşul ise; borçlunun temerrüdü ile alacaklının aşkın (munzam) zararı arasındaki illiyet bağının mevcudiyetidir. Bu çerçevede alacaklı, borçlunun temerrüde düşmesi ile ileri sürdüğü aşkın (munzam) zarar olgusu arasındaki illiyet bağını ispatla yükümlüdür. Aşkın (munzam) zarar bu hukukî niteliği ve karakteri itibarıyla, asıl alacak ve faizleri yönünden icra takibinde bulunulması veya dava açılmasıyla sona ermeyeceği gibi, icra takibi veya dava açılması sırasında asıl alacak ve temerrüt faizi yanında talep edilmemiş olması hâlinde dahi (TBK m. 122/2) takip veya davanın konusuna dâhil bir borç olarak da kabul edilemez. Bu nedenle asıl alacağın faizi ile birlikte tahsiline yönelik icra takibinde veya davada munzam zarar hakkının saklı tutulduğunu gösteren bir ihtirazî kayıt dermeyanına da gerek bulunmamakta olup ayrı bir dava ile de zamanaşımı süresi içerisinde her zaman istenmesi mümkündür. Uyuşmazlık çerçevesinde üzerinde durulması önem arz eden bir diğer husus ise, aşkın (munzam) zararın ispatı olup esasen aşkın zararın ispatına ilişkin yükümlülük, bu zararın varlığını iddia eden alacaklının üzerindedir. Bu bağlamda aşkın (munzam) zarar alacaklısı, TBK'nın 122. maddesine dayalı olarak tazminat talebinde bulunabilmesi için öncelikle kaynağı ne olursa olsun evvela bir alacağı olduğunu, borçlunun temerrütte bulunduğunu, illiyet bağını ve bu alacağını tahsil edememesinden veya geç ödeme yapılmasından doğan ve duruma göre malvarlığında azalma veya engellenen kazançlardan oluşan zararını kanıtlamak durumundadır. Aşkın (munzam) zararın talebinde varlığı iddia olunan zararın, yine alacaklı tarafından yasal ispat vasıtalarıyla somut, inanılır ve açık bir biçimde ispatlaması gerekir. Başka bir anlatımla alacaklı tarafça aşkın (munzam) zarar olgusu, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (HMK) 194. maddesi gereğince ispata elverişli şekilde somutlaştırılarak ileri sürülen iddianın ispatı için gerekli tüm deliller somut olarak ortaya konulmalıdır. Bu itibarla salt ülkenin ve piyasanın içinde bulunduğu ekonomik olumsuzluklardan olan enflasyon, yüksek faiz, para değerindeki düşüş gibi olgulara dayalı olarak ileri sürülen aşkın (munzam) zarar talebi, alacaklının bu sebeple zarara uğradığını açık

ve somut bir biçimde iddia ve ispat etmediği müddetçe, TBK'nın 122. maddesi kapsamında aşkın (munzam) zararın kanıtı olarak ileri sürülemez ve anılan şartlar sebebiyle ortaya çıkan olumsuzluklar alacaklı zarar olarak kabul edilemez. Dolayısıyla TBK'nın 122. maddesinde karşılanması öngörülen faizi aşan aşkın zararın, genel ekonomik olumsuzlukların (ülkede cari enflasyon oranı, yüksek ve değişken döviz kurları, mevduat faizleri, paranın satın alma gücünde meydana gelen azalma) dışında davacının durumuna özgü somut vakıalarla ispatlanması gerekir. Başka bir anlatımla yüksek enflasyon, dolar kurundaki artış, serbest piyasadaki faiz oranlarının yüksek oluşu, paranın satın alma gücünde meydana gelen azalma, davacıyı ispat yükünden kurtarmayacağı gibi herhangi bir ispat kolaylığı da sağlamaz. Bu itibarla ülkenin içinde bulunduğu ekonomik olumsuzluklardan hareketle ileri sürülen soyut ve varsayıma dayalı zarar iddiaları hükme esas alınamaz (Uygur, s. 816). Ayrıca bir para borcunun ödenmesinde temerrüde düşülmesinden dolayı alacaklının zarara uğrayacağı kabul edilerek bu zararın, ülkenin içinde bulunduğu ekonomik durum dikkate alınarak belli bir oranda olacağı benimsenmiş ve TBK'nın 120. maddesi yollaması ile 3095 sayılı Kanun'un hükümleri çerçevesinde temerrüt faiz oranları belirlenmiştir. Buradan hareketle kanun koyucu tüm bu ekonomik olumsuzlukları değerlendirip, bunların doğuracağı zarar dolayısıyla tazminat oranını T.C. Anayasası'ndan aldığı yasa yapma yetkisine dayanıp temerrüt faizi olarak belirlemiş iken, zımnen bu takdirin yerinde olmadığı ileri sürülüp sadece aynı ekonomik göstergelere dayanılarak tazmin edilecek zararın geçmiş günler faizinden fazla olduğu kabul edilemez. Uğranıldığı iddia olunan zararın, yetkili merciin belirlediğinden fazla ve bu nedenle TBK'nın 122. maddesine dayanılarak aşkın (munzam) zarar istenilmesi hâlinde ise artık açılmış olan davaya özgü somut vakıalara dayanılması gerekir. Bunlar da yasal, elverişli ve geçerli delillerle, geçerli ispat kuralları dairesinde kanıtlanmalıdır. Burada kanıtlanacak olgular geç ödeme ile davacının maruz kaldığı zararı doğuran vakıalar ve bu vakıalar nedeniyle uğranılan fiili zarardır. Yapılan açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde; davacı tarafından 09.12.1999 tarihinde toplam 450.000TL'nin ... A.Ş.'nin Fatih Şubesi'ne yatırıldığı, anılan bedelin ... Off Shore Ltd. adlı bankaya ait hesaba aktarılması sonrasında davacı tarafından bu paranın tahsili için açılan davada yapılan yargılama sonucunda İstanbul 14. Asliye Ticaret Mahkemesinin 12.02.2015 tarihli ve 2014/1304 E., 2015/64 K. sayılı kararı ile 450.000TL'nin 09.12.1999 tarihinden itibaren işlemiş avans faizi ile birlikte davalıdan tahsiline karar verildiği, anılan kararı müteakip davacı tarafından İstanbul 22. İcra Müdürlüğü'nün 2015/4956 E. sayılı dosyası ile başlatılan icra takibi sonrasında 09.05.2016 tarihinde

mahkemece hüküm altına alınan bedelin faiziyle davalıdan tahsil edildiği anlaşılmaktadır. Dava dilekçesinde; davacının hüküm altına alınan alacağının 16 yıl sonrasında avans faiziyle tahsiline karar verildiği, sadece anaparaya işletilen avans faizi sonrasında temerrüt faiziyle karşılanamayan bir zararın ortaya çıkmasının kaçınılmaz olduğu, bu suretle paranın satın alma gücünün azaldığı, enflasyon oranının temerrüt faiz oranından fazla olması nedeniyle aradaki farkın aşkın (munzam) zararı oluşturduğu, ekonomik olumsuzlukların mevcut olduğu bir durumda bireyin parasını atıl tutmak yerine döviz, altın, devlet tahvili, gayrimenkul gibi yatırım araçlarına yönlendirerek yahut bir yıllık vadeli hesaba yatırıp enflasyonun olumsuz etkisinden korunacağı, bu sebeple benzer yatırım araçlarının getirisinin ortalaması bulunarak davacının aşkın (munzam) zararının belirlenmesi gerektiği iddiasıyla aşkın zararın tahsili talep edilmiştir. Her ne kadar bozma kararında, ülkemizde belirli dönemlerde mevcut olan ekonomik olumsuzluklar nedeniyle paranın satın alma değerinin önemli derecede azaldığı, böyle bir ortamda bireyin parasının değerini sabit tutmak ve kazanç sağlamak için girişimlerde bulunmasının olayların normal akışına, genel hayat tecrübelerine uygun düşen bir karene olarak kabul edilmesinin zorunlu olduğu, enflasyonist ekonominin olumsuz etki ve sonuçlarının kamu tarafından bilindiği yahut bilinebileceğinden bu durumun mahkemelerin bilgileri dâhilinde olduğu, bu sebeple aşkın (munzam) zararın oluşumundaki zaman diliminin ekonomik koşullarının farklılığı gözetilmeksizin tüm dönem için somut ispat arayan yazılı gerekçeyle sonuca gidilmesinin hatalı olduğu belirtilmiş ise de; davacı tarafından talep edilen aşkın (munzam) zararın dayanağı olarak ileri sürülen iddia, geç ödeme nedeniyle kendisince, bizzat ve somut olarak uğranılan zarar iddiasından ziyade ekonomik koşullardaki olumsuzluklar nedeniyle paranın satın alma gücündeki meydana gelen azalmanın aşkın (munzam) zararı oluşturduğu yönündedir. Başka bir anlatımla davacı tarafından, ülkemizdeki belirli dönemlerdeki ekonomik koşullarda mevcut olumsuzluklardan hareketle, kendi durumuna özgü şekilde açık ve somut olarak oluşan bir zarar olgusuna dair bir iddiada bulunulmadığı gibi bu yönde ispata yeter herhangi bir delil de sunulmamıştır. Açılan davada sadece, ekonomik koşullardaki olumsuzluklardan hareketle davacının durumunda olan bir bireyin elindeki varlığını koruma amacıyla belirli yatırımlara yönlendireceğine dair faraziyeyle dayalı olarak aşkın (munzam) zararın ortaya çıktığı ileri sürülmüştür. Türk Borçlar Kanunu'nun 122. maddesi kapsamında aşkın (munzam) zararın talep edilebilirliğinin bir koşulu da alacaklı yönünden mevcut olan zararın açık ve somut bir biçimde ispatıdır. Bu bağlamda ekonomik koşullardaki olumsuzluklar nedeniyle paranın satın alma gücünde meydana gelen azalma, alacaklı

yönünden aşkın (munzam) zarar olarak nitelendirilemeyeceği gibi salt bu olguya dayanılması neticesinde zararın ispatına dair koşulun gerçekleştiği söylenemez. Zira burada zararın olgusunun, HMK'nın 194. maddesi kapsamında ispata elverişli bir şekilde somutlaştırılarak zarar iddiasının ispatı için gerekli tüm deliller ortaya konulmalıdır. Bu itibarla davacı tarafından ileri sürülen, ülkemizdeki belirli dönemlerde mevcut olan ekonomik olumsuzluklardan enflasyon, yüksek faiz, para değerindeki düşüş gibi olgulara dayalı aşkın (munzam) zarar talebi, zarar olgusunun delili olarak kabul edilemez. Zira ülkemizdeki belirli dönemlerde var olan ekonomik koşullardaki olumsuzluklar nedeniyle paranın satın alma gücünde meydana gelen azalma, tek başına davacının temerrüt faizi dışında bir zararının varlığının ispatı değildir. Dolayısıyla ekonomik şartlar sebebiyle ortaya çıkan yüksek enflasyon, döviz kurlarındaki dalgalanma, serbest piyasadaki faiz oranlarının yüksek oluşu, paranın satın alma gücünde meydana gelen azalma gibi olumsuzluklar, bir karine olarak kabul edilip davacıyı, kendi somut durumuna özgü vakıalarla oluştuğu iddia olunan zararı ispat yükümlülüğünden kurtarmayacağı gibi davacıya bu yönde herhangi bir ispat kolaylığı da sağlamaz. Hâl böyle olunca, TBK'nın 122. maddesinde karşılanması öngörülen faizi aşan aşkın (munzam) zararın, genel ekonomik olumsuzlukların (ülkede cari enflasyon oranı, yüksek ve değişken döviz kurları, mevduat faizleri, paranın satın alma gücünde meydana gelen azalma) dışında davacının durumuna özgü somut vakıalarla ispatlanması gerekir. Burada kanıtlanacak olgular; ekonomik şartlar sonucu ortaya çıkan olumsuzluklar gibi genel ve soyut hususlardan ziyade geç ödeme nedeniyle davacının kendisinin, şahsen ve somut olarak uğradığı zarardır. Ancak mahkemece yapılan yargılama sırasında, davacı tarafından yukarıda belirtildiği şekilde bir zarar olgusunun ileri sürülüp yasal çerçevede ispatlandığı söylenemez. Bu nedenle ilk derece mahkemesince verilen davanın reddine dair direnme kararı, temerrüt faiziyle birlikte davacıya ödenen anapara yanında temerrüt faizini aşan zararın, davacı tarafından kendi duruma özgü şekilde somut olarak ispat edilememiş olması nedeniyle yerindedir. O hâlde, direnme kararı usul ve yasaya uygun olup onanması gerekmektedir.

Sonuç

Açıklanan nedenlerle; Davacı vekilinin temyiz itirazlarının reddi ile direnme kararının **ONANMASINA;**

Harç peşin alındığından harç alınmasına yer olmadığına, Dosyanın ilk derece mahkemesine, kararın bir örneğinin Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine, 29.03.2022 tarihinde oy birliği ile kesin olarak karar verildi.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi

2018/1512E. 2019/3201K.

Karar Tarihi: 29.4.2019

Taraflar arasında görülen davada İstanbul 5. Tüketici Mahkemesince verilen 22/12/2016 tarih ve 2016/639 E. - 2016/2098 K. sayılı kararın davacı vekili tarafından istinaf edilmesi üzerine, istinaf isteminin esastan reddine dair İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 12. Hukuk Dairesi'nce verilen 29/12/2017 tarih ve 2017/486-2017/655 sayılı kararın Yargıtayca incelenmesi davacı vekili tarafından istenmiş ve temyiz dilekçesinin süresi içinde verildiği anlaşılmış olmakla, dava dosyası için Tetkik Hakimi ... tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve yine dosya içerisindeki dilekçe, layihalar, duruşma tutanakları ve tüm belgeler okunup, incelendikten sonra işin gereği görüşülüp, düşünüldü: Davacı vekili, müvekkilinin 09.12.1999 tarihinde toplam 450.000-TL parasını F1 A.Ş. ... şubesine yatırdığını, söz konusu paranın kasıtlı yönlendirme sonucu, F1 Off Shore Ltd adlı bankaya ait hesaba usulsüz olarak aktarıldığını, F1 A.Ş. nin devir ve birleşmeler sonucu F2 Bank A.Ş'ye devredildiğini, müteaddit başvuruların sonuçsuz kalması üzerine davalı banka aleyhine açtıkları davanın İstanbul 14. Asliye Ticaret

Mahkemesinin 2014/1304- 2015/64 karar sayılı ilamı kabul edildiğini ve alacağın 16 yıl sonra hükme bağlandığını, kararın temyiz edilmesi nedeniyle alacağın henüz tahsil edilemediğini, davacının faiz ile karşılanamayan yüksek miktarda munzam zararının oluştuğunu, Türk Borçlar Kanunu'nun 112. maddesi gereğince zararın tazmini gerektiğini, müvekkilinin alacağını zamanında almış olması durumunda parayı daha yüksek gelir getiren bir yatırıma yöneltmese dahi bankada faize yatırmış olsa idi her yıl işleyecek parayı da ana paraya ekleyerek bu şekilde faize faiz işletmiş olacağından paranın gerçek değerini korumuş olacağını, sadece ana paraya faiz işletilmesi nedeniyle müvekkilinin parasının satın alma gücünde önemli ölçüde düşme meydana geldiğini, 450.000-TL'nin 1999 yılındaki satın alma gücü ile mahkemece hüküm altına alınan para faiz toplamının satın alma gücü arasında davacı aleyhine oldukça yüksek bir değişimin söz konusu olduğunu ileri sürerek, belirsiz olan alacağın şimdilik 1.000 - TL asgari tutarının dava tarihinden işleyecek avans faizi ile birlikte davalıdan tahsilini istemiştir. Davalı vekili davanın reddini istemiştir. İlk derece mahkemesince iddia, savunma ve tüm dosya kapsamına göre, davacı tarafından davalı aleyhine ikame edilen davanın kabulüne karar verildiği, akabinde davacı yanca anılan karara istinaden başlatılan ilamlı icra takibi neticesinde de, asıl alacak olan 450.000-TL'nin 09/12/1999 tarihinden itibaren işlemiş avans faizi ile birlikte 3.027.540,22-TL olarak (cezaevi harcı ve damga vergisi kesintilerden sonra 2.947.080,68-TL) tahsil edildiği, faizi aşan zarar ve zarar miktarının davacı yanca ispatı gerektiği ancak davacı yanca anılan hususu ispata yarar delil sunulmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir. Karara karşı davacı vekilince istinaf kanun yoluna başvurulmuştur. İstinaf mahkemesince yapılan yargılama neticesinde, mahkeme kararının usul ve yasaya uygun olduğu gerekçesiyle davacı vekilinin istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir. Kararı davacı vekili temyiz etmiştir. Dava, munzam zararın tahsili istemine ilişkindir. Somut olayda davacı, 09.12.1999 tarihinde F1 A.Ş'ye yatırdığı 450.000,00 TL'nin usulsüz olarak off-shore hesaplarına aktarıldığını, müteaddit başvuruya rağmen ödenmeyen paranın tahsili için davalı banka aleyhine ikame ettiği dava lehine sonuçlansa da söz konusu parayı ancak yatırılma tarihinden 16 yıl sonra ve sadece ana paraya işletilen temerrüt faizi ile birlikte tahsil edebildiğini; oysa paranın erken tahsil edilmesi halinde yatırım yapabileceğini, yatırım yapmasa bile parayı atıl durumda tutmayarak faize faiz işletmek suretiyle değerlendirilebileceğini, söz konusu paranın sadece ana paraya işletilen temerrüt faizi ile birlikte tahsiline karar verilmesi sebebiyle faizi de aşan bir munzam zararının oluştuğunu iddia ederek huzurdaki davayı açmış, ilk derece mahkemesince, munzam zarar iddiasının somut

delillerle ispat edilemediğinden bahisle davanın reddine karar verilmiş, anılan karara karşı davacı vekilince yapılan istinaf başvurusu ise bölge adliye mahkemesince yazılı gerekçelerle esastan reddedilmiştir. 6098 sayılı TBK'nın 122. maddesi (Mülga BK'nın 105.) maddesi uyarınca, alacaklı, temerrüt faizini aşan bir zarara uğramış olursa, borçlu kendisinin hiçbir kusuru bulunmadığını ispat etmedikçe, bu zararı da gidermekle yükümlüdür. Kanun koyucu para borcunun geç ödenmesi halinde bir zararın mevcut olduğunu kural olarak benimsemiş, bu zararın tazminini iki bölümde düşünmüştür. Birinci bölüm, ispat edilmeden tahsili talep edilebilecek zarar miktarı olup, bu zararın temerrüt faizi ile karşılanması kabul edilmiştir. Bunun dışında alacaklının herhangi bir karineden istifade etmek olanağı yasal olarak mevcut değildir. Bu nedenle, munzam zarar isteminde bulunan alacaklı öncelikle borçlunun borcunu geç ödemesi nedeniyle uğradığı zararın temerrüt faizi ile karşılanamadığını, temerrüt faizini aşan bir zarara uğradığını ispat etmelidir. Alacaklı, borçlunun ilk temerrüde düştüğü tarihten alacağını faizi ile birlikte tahsil ettiği tarihe kadar olan dönem için munzam zararını isteyebilecektir. Munzam zarar borcunun hukuki sebebi, asıl alacağın temerrüde uğraması ile oluşan hukuka aykırılıktır. O nedenle, borçlunun munzam zararı tazmin yükümlülüğü (TBK md. 122), asıl borç ve temerrüt faizi yükümlülüğünden tamamen farklı, temerrüt ile oluşmaya başlayan asıl borcun ifasına kadar zaman içinde artarak devam eden, asıl borçtan tamamen bağımsız yeni bir borçtur. Munzam zarar sorumluluğu, kusur sorumluluğuna dayanır. TBK'nın 122. maddesi (Mülga BK'nın 105.) kusur karinesini benimsemiştir. Munzam zarardan kaynaklanan tazminat borcunun doğması için aranan kusur, borçlunun temerrüde düşmekteki kusurudur. Farklı bir anlatımla, burada zararın doğmasına yol açan bir kusur ilişkisi aranmaz ve tartışılmaz. Sorumluluk için borçlunun temerrüde düşmekteki kusurunun varlığı asıldır. Kural olarak munzam zarar alacaklısı, öncelikle temerrüde uğrayan asıl alacağının varlığını, bu alacağın geç veya hiç ifa edilmemesinden dolayı temerrüt faizi ile karşılanmayan zararını, zarar ile borçlu temerrüdü arasındaki uygun illiyet bağıını ispat etmekle yükümlüdür. Alacaklı borçlunun temerrüde düşmekte kusurlu olduğunu ispatla yükümlü değildir. Borçlu ancak temerrüdündeki kusursuzluğunu kanıtlama koşuluyla sorumluluktan kurtulabilir. Bu itibarla, munzam zarar davalarında alacaklının (davacının) ispat yükümlülüğü çok sıkı kurallara bağlanmamalı, genel ispat yöntemlerinde olduğu gibi her olayın kendi yapısı ve özelliği içinde değerlendirmeye tabi tutulmalıdır. Ülkemizde süregelen enflasyonun belli yıllarda yüzde yüzlerde seyrettiği, vadeli mevduatların en az bu oranlarda gelir getirdiği, yabancı para değerinin (kurların) her zaman temerrüt faiz oranlarını aştığı, banka kredileri faizlerinin yüzde

iki yüze kavuştuğu, paranın iç alım (satım) alma değerinin büyük ölçüde azaldığı tartışmasız ve yaşanan bir gerçek olduğu çok açıktır. Böyle bir enflasyonist ortamda bireyin parasının değerini sabit tutmak ve kazanç sağlamak için bir çaba ve girişimlerde bulunması, örneğin en azından vadeli mevduat veya kurları devamlı yükselen döviz yatırımlarında değerlendirmesi, olayların normal akışına, hayat tecrübelerine uygun düşen bir karine olarak kabul edilmesi zorunludur. Gerçekte de, anlatılan enflasyonist ortamda yaşayan makul, normal bir kişinin parasını atıl biçimde elde tutmayacağı, gelir getirici bir yatırıma dönüştüreceği, insan yapısının ve menfaatlerini koruma içgüdüsünün de doğal bir sonucudur. Hal böyle olunca, enflasyonist ekonominin olumsuz etki ve sonuçları kamuca az veya çok herkesin bildiği, en önemlisi gerekli olduğu takdirde bilinebilmesinin kolayca gerçekleştirilebileceği ve mahkemelerin de bilgisi altında olan vakıalar olarak kabulü gerekir. Munzam zararın enflasyonun gündemde olmadığı ve döviz kurlarının da istikrar kazandığı dönemlerde doğmuş olması halinde ise, ispat yükü bakımından durum farklı olup, buna ilişkin Dairemiz'in uygulaması, alacaklının munzam zararını somut olarak kanıtlaması gerektiği yönündedir. Somut olayda, davaya konu paranın 09.12.1999 tarihinde Egeabank A.Ş' ye yatırıldığı ve 09.05.2016 tarihinde temerrüt faizi ile birlikte tahsil edildiği, munzam zararının oluştuğu iddia edilen dönemin 16 yıllık bir süreci kapsadığı anlaşılmaktadır. Bu itibarla, mahkemece, munzam zararın oluşumundaki zaman kesitinin ekonomik koşullarının farklılığı gözetilmeden tüm dönem için somut ispat arayan yazılı gerekçe ile sonuca gidilmesi isabetli görülmemiştir. Bu durumda, ilk derece mahkemesince, munzam zararın ispatı noktasında yukarıda açıklanan ilkeler gözetilerek, Dairemizin yerleşik içtihatlarında belirtildiği şekilde sepet formülüne göre munzam zararı hesabı yapılması, bu doğrultuda, munzam zararın tespit edilebilmesi için borçlunun temerrüde düştüğü tarihten ödemenin gerçekleştirildiği güne kadar geçen süre içerisinde her yıl itibarı ile gerçekleşen yıllık enflasyon artış oranı, bu oranın eşya fiyatlarına yansımaya durumu, mevduat ve Devlet tahvillerine verilen faiz oranları, Türk Lirası karşısında döviz kurlarına ilişkin değişiklik listeleri davacıdan istenmek, gerektiğinde bunları ilgili resmi kurum veya kuruluşlardan araştırmak, bu sahada uzman bilirkişi görüşünden de yararlanılmak suretiyle bu süre içerisindeki para değerinin düşmesi, alım gücü azalması nedeniyle alacaklının maruz kaldığı zarar miktarının yukarıda değinilen unsurların toplanıp, ortalamaları bulunarak belirlenmek ve istenilen alacağın temel hukuki yapısı nedeniyle bir tazminat alacağı niteliğinde olduğundan ve bu zararın oluşmasında ülkenin içinde bulunduğu ekonomik ve sosyal ortamın da etkili bulunduğu ve bundan ülkede yaşamını sürdüren gerçek veya tüzel kişilerin etkilenmemesinin

kaçınılamaz olduğu ve nihayet her somut olayın özelliği de dikkate alınarak, bulunacak miktarın TBK' nın 50 ve 51. maddeleri (mülga BK' nın 42 ve 43.) çerçevesinde değerlendirmeye de tabi tutularak belirlenmesi ve bundan sonra bulunan bu zarar miktarından davacının alacağını tahsil ederken aldığı temerrüt faizi miktarı düşülerek hasıl olacak sonuç çerçevesinde davacının munzam zararının olup olmadığı ve miktarı tayin ve tespit edilmesi gerekirken eksik incelemeye dayalı hüküm tesisi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir. SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle davacı vekilinin temyiz isteminin kabulü ile İlk Derece Mahkemesince verilen karara yönelik **istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararının BOZULARAK KALDIRILMASINA**, HMK' nın 373/1. maddesi uyarınca dava dosyasının İlk Derece Mahkemesine, kararın bir örneğinin Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine, ödediği peşin temyiz harcının isteği halinde temyiz edene iadesine, 29/04/2019 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu

2007/668E. 2007/798K.

Karar Tarihi: 31.10.2007

Hukuk Genel Kurulu'nca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra gereği görüldü: Dava, munzam zararın tahsili isteğine ilişkindir. Davacı şirket vekili, İstanbul 6.Ticaret Mahkemesinde, munzam zarardan kaynaklanan talep ve dava hakları saklı kalmak kaydıyla 1999/120 E. sayılı dosya ile davalı aleyhine açılan dava sorunda 23.05.2000 gün, 2000/470 sayılı Kararla dava tarihinden itibaren değişen oranlarda faizi ile birlikte 383.716.666.666 TL.na hükmedildiğini, bu kararın Özel Dairenin 15.03.2001 gün, 2000/10784 E, 2001/1989 sayılı kararıyla onanmak ve karar düzeltmeden de geçmek suretiyle kesinleştiğini; alacağın 10.04.2001 günü tahsil edilebildiğini;

ülkede gerçekleşen enflasyon ve Kasım 2000, Şubat 2001 tarihlerinde oluşan ekonomik krizler, yabancı para değerindeki ve banka temerrüt faiz oranlarındaki artışlar karşısında davacının zararının temerrüt faiziyle karşılanamadığını ileri sürerek, BK.105.maddesi uyarınca 350 Milyar TL. munzam zarar tutarının davalıdan tahsilini talep ve dava etmiştir. Davalı şirket vekili, munzam zarara hükmedilebilmesi için öncelikle alacağın geç ödenmesinden doğan zararın ispatı gerektiğini, davacı tarafın zararını ispat edemediğini, davanın reddini cevaben bildirmiş; Mahkemece, davanın reddine ilişkin olarak kurulan karar Özel Dairece, yukarıda yazılı gerekçeyle Özel Daire ile Yerel Mahkeme arasındaki uyuşmazlık; Davacının, geçmiş günler faizinden fazla zararın varlığını somut delillerle ispat etmesinin gerekip gerekmediği noktasındadır. Davacı bu dava ile; Borçlar Kanunu'nun 105.maddesi uyarınca temerrüt faizini aşan munzam zararını istemektedir. Munzam zararın anlaşılabilmesi için öncelikle temerrüt faizinin hukuksal niteliği üzerinde durulmasında yarar vardır. Bilindiği gibi temerrüt faizi, borçlunun para borcunu zamanında ödememesi ve temerrüde düşmesi üzerine Borçlar Kanunu'nun 103.maddesi gereği kendiliğinden işlemeye başlayan ve temerrüdün devamı süresinde varlığını sürdüren bir karşılık olması itibariyle, zamanında ifa etme olgusuyla doğrudan bir bağlantı içerisindedir. Borçlu kusurlu olsun olmasın, sonuçta borç alacaklıya zamanında ödenmemiş demektir. İşte, gerek İsviçre ve gerekse Türk kanun koyucusu alacaklıya zararın varlığını ve miktarını ve borçlunun kusurunu ispat zorunda kalmaksızın temerrüt faizini talep edebilme hakkı tanımıştır. Giderek, faiz yükümlülüğünün doğumu için borçlunun alıkoyduğu para miktarından yarar sağlaması şart olmadığı gibi, bu yararların iadesi amacını da taşımaz. Diğer taraftan temerrüt faizi talep edebilmek için borçlunun temerrüde düşmekte kusurlu olması şart değildir. Borçlu bu konuda kendisine hiçbir kusur yüklenemeyeceğini ileri sürerek ve bunu kanıtlayarak faiz ödeme yükümlülüğünden kurtulamaz. Bunun yanında temerrüt faizi, sözleşmeden doğan para borçlarının yanı sıra, sözleşme dışı hukuki ilişkiden kaynaklanan para borçlarında da uygulama alanı bulabilir.(Dr.Nami Barlas, Para Borçlarının İfasında Borçlunun Temerrüdü ve Temerrüt Açısından düzenlenen Genel Sonuçlar 1992, s:127, YGK. 01.01.1992 gün E: 1991/11-615, K: 1992/57) Davamızın konusu olan munzam zarar ise, Borçlar Kanunu'nun 105.maddesinde düzenlenmiştir. Anılan madde hükmüne göre alacaklı, geç ödeme sebebiyle az yukarıda açıklanan geçmiş günler için öngörülen faizle karşılanamayacak bir zarara uğramış ise, borçlu geç ödemediği dolay kendisinin hiçbir kusurunun bulunmadığını ispat etmedikçe, bu zararı karşılamak zorundadır. O halde, Borçlar Kanunu'nun 103.maddesinde öngörülen faizi aşan

zararın ödenebilmesi için, uğranılan zararın varlığı ile miktarının kanıtlanması gerekir. Bu zarar kanıtlandığı takdirde borçlu, ancak kendisinin geç ödemeden dolayı hiçbir kusuru bulunmadığını ispat etmesi halinde bu zararın ödenmesi yükümlülüğünden kurtulabilir. Bu konuda kanıtlanması gereken, muayyen paranın gününde ödenmemesinden doğan zarardır. Diğer bir deyimle alacaklı davacı, fiilen uğradığı zararın ne olduğunu ve miktarını kanıtlamak durumundadır. Doğaldır ki bu zarar, paranın zamanında ödenmemesinden dolayı mahrum kalınan “muhtemel kâr” ya da “farz edilen gelir” değildir. Bu zarar, davacının öz varlığından, ekonomik ve sosyal faaliyetlerinden, toplum içerisindeki statüsünden, başına gelen olaylardan kaynaklanan, somut olgular nedeniyle uğramış olduğu fiili zarardır. Hal böyle olunca, iddia olunan zararı doğuran somut vakianın ve bu nedenle uğranılan zararın kanıtlanması gerektiği, duraksama yaratmayacak kadar açık bir olgudur. Hemen ifade etmek gerekir ki, faiz oranları Borçlar Kanunu ve 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun ile düzenlenmiştir. Yasa koyucu, bir para borcunun gününde ödenmemesinden dolayı alacaklının zarara uğrayacağını kabul edip, bu zararın, ülkenin içinde bulunduğu ekonomik konjonktürü dikkate alarak belli bir oranda olacağını benimsemiştir. Nitekim, Borçlar Kanunu’nun 103.maddesine göre temerrüt faizi oranı % 5 iken, 4.12.1984 gün ve 3095 sayılı Yasa ile bu oranın %30’a çıkarılması ve yine 3095 sayılı Yasa’da 15.12.1999 gün ve 4489 sayılı Yasa ile yapılan değişiklik sonucu Merkez Bankasının kısa vadeli kredi işlemlerinde uyguladığı reeskont faiz oranı esas alınarak, değişen faiz oranlarının benimsenmesi bunun kanıtıdır. Bu noktada, ülkenin içinde bulunduğu ekonomik olumsuzluklar (enflasyon, yüksek faiz, para değerindeki devamlı düşüş) dikkate alınarak, yasa hükmüyle geçmiş günler faizine ilişkin düzenleme yapılmış iken, aynı olguların, Borçlar Kanunu’nun 105.maddesinde öngörülen munzam zararın bilinen kanıtları olarak gösterilip, bunların doğurduğu olumsuzluklar, gerçek zarar olarak gösterilemez. Aksinin kabulü halinde yasa koyucunun bu olumsuzlukların karşılığına dair saptamasının hiçbir anlamı kalmayacağı açıktır. Yasa koyucu tüm bu ekonomik olumsuzlukları değerlendirip, bunların tevli edeceği zarar dolayısıyla tazminat oranını Anayasa’dan aldığı yasa yapma yetkisine dayanarak belirlemiş iken, zımnen bu takdirin yerinde olmadığı ileri sürülüp, aynı ekonomik göstergelere dayanılarak tazmin edilecek zararın geçmiş günler faizinden fazla olduğu kabul edilemez. Yetkili mercii kararını vermiş, yasayla hükmünü vaz etmiştir. Uğranılan zarar, yetkili mercii belirlediğinden fazla ve bu nedenle 105.maddeye dayanılarak munzam zarar istenecek ise, artık o mercii, zararın oranını belirlemek için kullandığı, dikkate aldığı, değerlendirdiği ölçülere ve bunların “maruf ve meşhur”

oldukları olgusuna değil, davaya özgü, somut vakıalara dayanılması gerekir. Bunlar da, elverişli ve geçerli delillerle kanıtlanmalıdır. Burada, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 238.maddesinin yarattığı istisna uygulanamaz. Zira kanıtlanacak olgular anılan maddede sözü edilen “maruf ve meşhur” olan enflasyon, para değerindeki düşüş yada mevduat faiz oranları değil, az yukarıda açıklandığı gibi geç ödeme ile davacının maruz kaldığı zararı tevlid eden vakıalar ve bu vakıalar nedeniyle uğranılan fiili zarardır. Örneğin, alacağını gününde alamayan alacaklının, aynı gün vadesi gelmiş bir borcunu ödemek için, borçlunun ödediği geçmiş günler faizi yerine bunun üzerindeki bir faizle borçlanması, yada alacaklısına daha yüksek oranda faiz ödemek durumunda kalması; dövizle ödemeyi kabul ettiği borcu için, alacağını gününde tahsil edememesi nedeniyle sonraki günlerde daha yüksek kurdan döviz satın almak zorunda kalması gibi maddi olgularla kanıtlanan zarar söz konusudur. Denilebilir ki, Borçlar Kanun'un 105.maddesinde öngörülen munzam zararın, Borçlar Kanunu'nun 103.maddesi ve 3095 sayılı Kanun ile saptanan faiz oranının dayanağı olan ekonomik olumsuzluklara dayandırılması ve herkesçe bilinenin kanıtlanmasına gerek olmadığı sonucuna varılması mümkün değildir. Bu itibarla Borçlar Kanunu'nun 105.maddesinde karşılanması öngörülen faizi aşan zararın, genel ekonomik olumsuzlukların (ülkede cari enflasyon oranı, yüksek ve değişken döviz kurları, mevduat faizleri) dışında, davacının durumuna özgü, somut vakıalarla ispatlanması gerekir. Zararın varlığı ileri sürülerek somut olgular ile kanıtlandıktan sonra, zararın miktarının belirlenmesinde, yukarıda açıklandığı gibi, zamanında ödeme yapılmadığı için alınmak zorunda kalınan borca ödenen yüksek faiz oranının, mal varlığında meydana gelen azalmanın veya dövizle ödenen yüksek kurun ve ülkede cari diğer ekonomik göstergelerin dikkate alınacağı tabiidir. Görülmekte olan davada az yukarıda açıklanan ilkeler çerçevesinde, somut vakıalara dayanılarak bir zararın gerçekleştiği ileri sürülüp, kanıtlanmadığından, Borçlar Kanunu'nun 105.maddesi gereğince tazminata hükmedilemeyeceği kuşkusuzdur. O halde yukarıda açıklanan nedenlerle direnme kararı usul ve yasaya uygun olup yerindedir, Onanması gerekir.

Sonuç

Davacı vekilinin temyiz itirazlarının reddi ile, direnme kararının yukarıda açıklanan nedenlerle ONANMASINA, 31.10.2007 gününde yapılan ikinci görüşmede oyçokluğu ile karar verildi.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi

2016/12086E. 2018/5488K.

Karar Tarihi: 20.9.2018

Taraflar arasında görülen davada ... 1. Asliye Hukuk Mahkemesi Mahkemesi'nce verilen 05.04.2016 tarih ve 2012/139-2016/478 sayılı kararın duruşmalı olarak incelenmesi davacılar vekili tarafından istenmiş olduğu anlaşılmakla, duruşma için belirlenen 18.09.2018 günü başkaca gelen olmadığı yoklama ile anlaşıp hazır bulunan davacı vekili Av. ... ile davalı ... vekili Av....dinlenildikten sonra duruşmalı işlerin yoğunluğu ve süre darlığından ötürü işin incelenerek karara bağlanması ileriye bırakıldı. Tetkik Hakimi ... tarafından düzenlenen rapor dinlenildikten ve yine dosya içerisindeki dilekçe, layihalar, duruşma tutanakları ve tüm belgeler okunup incelendikten sonra işin gereği görüşülüp, düşünüldü: Davacı vekili, diğer müvekkillerinin ortağı olduğu müvekkili şirketin davalı banka nezdinde bulunan mevduat hesabından 16/01/2007 tarihinde 82.750 TL, 30.03.2007 tarihinde 150,000 TL usulsüz para çekildiğini, zararın tazmini üzerine açılan dava sonucunda .../11/2011 tarihinde ödeme yapıldığını, davalının kusurlu eylemi sebebiyle müvekkili şirketin ekonomik olarak sıkıntıya girdiğini, nakit akışını sağlayamadığını, kredilerini ödeyemediğini, aleyhine birçok icra takibi başlatıldığını, sonuç olarak ticari hayatının bittiğini ileri sürerek, bilirkişi tarafından yapılan tespit ile ortaya çıkacak maddi tazminatın haksız fiil tarihinden itibaren işleyecek reeskont faizi ile birlikte ve ayrıca Mehmet Kazancı ve ... lehine 50.000'er TL manevi tazminatın dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davacıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir. Davalı vekili, davanın reddini savunmuştur. Mahkemece, davalı bankanın kusuru ile

davacının hesabından çekilen paraların11.2011 tarihinde ödendiği, davacı şirketin acz içine düştüğü ve iflasa sürüklendiği anlaşılmakta ise de davacı şirketin iflasa sürüklenmesinin davalının tek başına haksız hareketinden kaynaklanmadığı, davalının eylemi ile aralarında doğrudan bir illiyet bağı bulunmadığı, bu konuda davalıya kusur izafe edilemeyeceği gerekçesi ile davacı tarafın maddi tazminat talebinin; dava konusu olayda zarara uğrayanın şirket olduğu, şirketin aleyhine olan iş ve eylemlerde şirket hissedarları ve ortakları olan gerçek kişilerin manevi tazminat talep etmelerinin mümkün olmadığı gerekçesi ile manevi tazminat talebinin reddine karar verilmiştir. Kararı davacılar vekili temyiz etmiştir.

Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına göre, davacılar vekilinin manevi tazminat talebinin reddine ilişkin karara yönelik tüm temyiz itirazları yerinde değildir. ...- Dava, Türk Borçlar Kanunu'nun 122/1. (Mülga BK.'nın 105/1.) maddesi hükmüne dayanılarak açılan alacağın geç tahsil edilmesi nedeniyle geçmiş günler faizi ile karşılanmadığı iddia edilen munzam zararın tahsili istemine ilişkindir. BK'nın 105'inci maddesine göre "alacaklının duçar olduğu zarar, geçmiş günler faizinden fazla olduğu surette borçlu kendisine hiçbir kusur isnat edilemeyeceğini ispat etmedikçe bu zararı dahi tazmin ile mükelleftir". Bu durumda B.K. 103. maddesi uyarınca alacaklının mutlak ve tartışmasız bir zarara uğradığı kabul edilmektedir. Munzam zarar borcunun hukuki sebebi, asıl alacağın temerrüde uğraması ile oluşan hukuka aykırılıktır. O nedenle, borçlunun munzam zararı tazmin yükümlülüğü (BK.md.105), asıl borç ve temerrüt faizi yükümlülüğünden tamamen farklı, temerrüt ile oluşmaya başlayan asıl borcun ifasına kadar zaman içinde artarak devam eden, asıl borçtan tamamen bağımsız yeni bir borçtur. Munzam zarar sorumluluğu, kusur sorumluluğuna dayanır. B.K.'nın 105'inci maddesi kusur karinesini benimsemiştir. Munzam zarardan kaynaklanan tazminat borcunun doğması için aranan kusur, borçlunun temerrüde düşmekteki kusurudur. Farklı bir anlatımla, burada zararın doğmasına yol açan bir kusur ilişkisi aranmaz ve tartışılmaz. Sorumluluk için borçlunun temerrüde düşmekteki kusurunun varlığı asıldır. Kural olarak munzam zarar alacaklısı, öncelikle temerrüde uğrayan asıl alacağının varlığını, bu alacağın geç ifa edilmesinden veya hiç ifa edilmemesinden dolayı temerrüt faizi ile karşılanmayan zararını, zarar ile borçlu temerrüdü arasındaki uygun illiyet bağına ispat etmekle yükümlüdür. Alacaklı borçlunun temerrüde düşmekte kusurlu olduğunu ispatla yükümlü değildir. Borçlu ancak temerrüdündeki kusursuzluğunu kanıtlamak koşuluyla

sorumluluktan kurtulabilir. Enflasyonist ortamda bireyin, parasının değerini sabit tutmak ve kazanç sağlamak için bir çaba ve girişimlerde bulunması, en azından vadeli mevduat veya kurları devamlı yükselen döviz yatırımlarında değerlendirmesi, hayatın olağan akışına ve genel hayat tecrübelerine uygun düşen bir karinedir. Enflasyonist ortamda yaşayan makul, normal bir kişinin parasını atıl biçimde elde tutmayacağı, gelir getirici bir yatırıma dönüştüreceği, insan yapısının ve menfaatlerini koruma içgüdüsünün doğal bir sonucudur. Hal böyle olunca, enflasyonist ekonominin olumsuz etki ve sonuçları kamuca az veya çok herkesin bildiği, en önemlisi gerekli olduğu taktirde bilinebilmesinin kolayca gerçekleştirilebileceği ve mahkemelerin de bilgisi altında olan vakıalar olarak kabulü gerekir. Yasal deyimi ile “ maruf ve meşhur” vakıaların ispatına gerek yoktur (H.U.M.K.md.238/..., HMK 187/...). 20.....1989 tarih ve ... karar sayılı İçtihadı Birleştirme Kararında "para her zaman kullanılması mümkün ve temettü getiren bir meta olduğundan geç ödenmesi halinde zararın vücudu muhakkaktır" şeklindeki kabul de bu hukuki tespit ve bulguları doğrulamaktadır. Somut olayda, davacılar vekili, müvekkili şirketin mevduat hesabından davalı banka çalışanının usulsüz işlemleri ile 2007 yılında çekilen paranın, davalı aleyhine başlatılan takibe itiraz edilmesi üzerine açılan itirazın iptali davasında davalı bankadan tahsiline karar verildiğini, Yargıtay onamasından geçerek kesinleşen mahkeme kararına istinaden davalı banka tarafından11.2011 tarihinde ödeme yapıldığını, müvekkilinin alacağına zamanında kavuşamaması nedeniyle muhtelif bankalardan kullandığı kredileri zamanında ödeyemediğini, yeni krediler kullanmak zorunda kaldığını, ödeyemediği krediler sebebiyle hakkında başlatılan icra takiplerinde ipotekli taşınmazlarının değerinin çok altına bedellere satıldığını, sermayesinin kaybolduğunu, üretim ve pazarlama yapamadığını ve neticeten ticari hayatına son vermek zorunda kaldığını ileri sürmüştür. Bilirkişi raporunda, meydana geldiği iddia olunan zarar ile davalı bankanın kusurlu eylemi arasında illiyet bağı kurulmasının mümkün olmadığı, davacının maddi zararının faizle karşılandığı yönünde mütalaada bulunulmuş olup, mahkemece bu rapor esas alınmak suretiyle maddi tazminat talebi yönünden davanın reddine karar verilmiştir. Ancak, davacının iddiaları ve buna ilişkin dayandığı icra takip dosyaları başta olmak üzere tüm delilleri üzerinde yeterli bir inceleme yapılmaksızın, dayanılan takip dosyalarının alacaklı, borçlu, borç miktarı vb. takip bilgilerinin rapora yazılması ile yetinilerek oluşturulan ve soyut yorumla olayda illiyet bağının bulunmadığı sonucuna varan bilirkişi raporunun, davacının iddiaları ve delilleri yönünden yeterli inceleme yaptığı söylenemez. Bu itibarla, yukarıda yapılan açıklamalar ışığında

tarafların iddia, savunma ve delilleri birarada değ erlendirilmek suretiyle bir rapor tanziminin sağ lanması ve oluş ucaak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken, yetersiz bilirkiş i raporuna dayanılarak hük üm tesisi doğ ru gör ülm emiş , maddi tazminat talebinin reddine ilişkin hük mün temyiz eden davacı ş irket yararına bozulması gerekmiştir .

Sonuç

Yukarıda (1) nolu bentte açıklanan sebeplerle davacılar vekilinin manevi tazminat talebinin reddine ilişkin karara yönelik tüm temyiz itirazlarının reddi ile manevi tazminat talebinin reddine ilişkin usul ve yasaya uygun hük mün ONANMASINA, (...) nolu bentte açıklanan nedenlerle davacılar vekilinin maddi tazminat talebinin reddine ilişkin karara yönelik temyiz itirazlarının kabulü ile hük mün temyiz eden davacı ş irket yararına **BOZULMASINA**, takdir olunan 1.630,00 TL duruş ma vekalet ücretinin davalıdan alınarak davacı ş irkete verilmesine ve yine takdir olunan 1.630,00 TL duruş ma vekalet ücretinin davacı gerç ek kiş ilerden alınarak davalıya verilmesine, aş ağı da yazılı bakiye 78,50 TL temyiz ilam harcının temyiz eden davacılardan alınmasına, 20.09.2018 tarihinde oybirliğı ile karar verildi.

Yargıtay 15. Hukuk Dairesi

2016/1049E. 2016/2737K.

Karar Tarihi: 12.5.2016

Dava, sözleşmenin haksız feshi nedeniyle kâr mahrumiyeti alacağı, hakediş bedelinin geç tahsil edilmesinden kaynaklanan munzam zararın tahsili istemine ilişkin olup, mahkemece davanın reddine dair verilen karar, temlik alan davacı tarafından temyiz edilmiştir.

1-Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle yasaya uygun gerektirici nedenlere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına göre davacının aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan sair temyiz itirazları reddedilmelidir.

2-Dava dilekçesinde, taraflar arasında düzenlenen sözleşmenin haksız feshi nedeniyle uğranılan ve Asliye Hukuk Mahkemesi'nin .. (bozularak gelmekle .. Esas sayılı dosyasında saklı tutulan kâr kaybı alacağı ile yine Asliye Hukuk Mahkemesi'nin .. (bozularak gelmekle ..) Esas sayılı dosyasında tahsiline karar verilen alacağın geç tahsil edilmesi nedeniyle uğranılan munzam zararın tahsili talep edilmiş; Mahkemece kesin hüküm nedeniyle davanın reddine karar verilmiştir. Munzam zarar nedeniyle alacak istemine ilişkin olarak; dava tarihine göre uygulanması gereken mülga 818 sayılı Borçlar Kanunu 105. maddesinde munzam zarar düzenlenmiştir. (Maddenin 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'ndaki karşılığı 122. maddedir.) Anılan 105. (6098 sayılı T.B.K. 122) madde uyarınca alacaklının uğradığı zarar geçmiş günler faizinden fazla olduğu takdirde borçlu kendisine hiçbir kusur yüklenemeyeceğini kanıtlamadıkça bu zararı ödemekle mükelleftir. Yasa koyucu para borcunun geç ödenmesi halinde bir zararın mevcut olduğunu kural olarak benimsemiştir. Bu zararın karşılanması iki bölümde düşünülmüştür. Birinci bölüm kanıtlanmadan ödenmesi talep edilecek zarar miktarıdır ki bu temerrüt faizidir. Diğer bir deyişle temerrüt faizi miktarınca alacaklının zarara uğradığı yasal bir karene olarak kabul edilmiştir. Bunun dışında davacının herhangi bir karineden istifade etmek olanağı yasal olarak mevcut değildir. Dava konusu somut olaydaki çözümlenmesi gereken hukuki sorun; temerrüt faizini aşan bir zararın mevcut olup olmadığıdır. Yüksek

enflasyon, dolar kurundaki artış, serbest piyasadaki faiz oranlarının yüksek oluşu davacıyı ispat yükünden kurtarmaz. Zira; davacı para alacağını zamanında alması halinde ne şekilde kullanacağını kanıtlaması gerekir. Ayrıca alacaklı, uğradığı zararın kendisine ödenen temerrüt faizinden fazla olduğunu ispat etmek zorundadır. Soyut enflasyonun ya da bankalarda mevduat için ödenen faizin temerrüt faizinden yüksek oranda olması, munzam zararın gerçekleştiği ve kanıtlandığı anlamına gelmez. Burada davacının kanıtlaması gereken husus enflasyon ve mevduat faizinin yüksekliği gibi genel olgular değil, kendisinin şahsen ve somut olarak geç ödemeden dolayı zarar gördüğü keyfiyettir. Örneğin alacağını zamanında tahsil edememekten ötürü, başkasına olan borcunu ödemek için daha yüksek oranda faizle borç aldığını, alacaklı olduğu parayı zamanında alsa idi yabancı para ile ödemek durumunda olduğu borcunu, geçen süre içinde gerçekleşen bu fark sebebiyle daha yüksek kurdan ödemek zorunda kaldığını kanıtlamak durumundadır. Ülkede yaşanan ekonomik kriz nedeniyle paranın döviz karşısında hızlı değer kaybı, yüksek enflasyon gibi genel afaki ve doğrudan davacının zararını ifade etmeyen umumi ekonomik konjonktürel olgular BK'nın 105. (T.B.K. 122.) maddesinde sözü edilen munzam zararın varlığını göstermez. Davacı, Asliye Hukuk Mahkemesi'nin (bozularak gelmekle ..) Esas sayılı dosyasında kesinleşen hakediş alacağının geç ödenmesi nedeniyle uğramış olduğu munzam zararın tahsilini talep etmiş, bu talebine ilişkin delilleri de dava dilekçesinde ve delil listesinde göstermiştir. Mahkemece bu deliller üzerinde durularak, konusunda uzman bilirkişi marifetiyle illiyet bağının varlığı da tartışılarak davacının munzam zararı varsa hesaplattırılmalı ve alınacak rapora itirazlar da değerlendirilmeli ve hasıl olacak sonuca uygun bir karar verilmelidir. Eksik incelemeye ve yetersiz bilirkişi raporu ile hüküm kurulması doğru olmamış, kararın bu sebeple bozulması uygun bulunmuştur.

Sonuç

Yukarıda 1. bentte açıklanan nedenlerle temlik alan davacının sair temyiz itirazlarının reddine, 2. bent uyarınca kabulü ile kararın temlik alan davacı yararına BOZULMASINA, ödediği temyiz peşin harcının istek halinde temyiz eden davacıya geri verilmesine, karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde karar düzeltme isteminde bulunulabileceğine 12.05.2016 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi

2021/5036E. 2023/847K.

Karar Tarihi: 15.2.2023

Taraflar arasındaki munzam zararın tazmini davasından dolayı yapılan yargılama sonunda İlk Derece Mahkemesince davanın reddine karar verilmiştir. Kararın davacılar vekili tarafından istinaf edilmesi üzerine, Bölge Adliye Mahkemesince başvurunun esastan reddine karar verilmiştir. Bölge Adliye Mahkemesi kararı duruşma istemli olarak davacılar vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda, temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildi.

Duruşma için belirlenen 14.02.2023 günü başkaca gelen olmadığı yoklama ile anlaşılıp hazır bulunan davacılar vekili Av. ... ve davalı ...Ş. vekili Av. ... ile fer'i müdahil TMSF vekili Av. ...dinlenildikten sonra duruşmalı işlerin yoğunluğu ve süre darlığından ötürü işin incelenerek karara bağlanması ileriye bırakıldı. Tetkik hakimi tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip, gereği düşünüldü:

DAVACININ İDDİASI

Davacılar vekili dava dilekçesinde; müvekkillerinin murisi tarafından Egebank A.Ş.'nin... Şubesi'ne 07.12.1999 tarihinde, 135.669,00 TL'nin vadeli olarak yatırıldığını, yatırılan paranın, davalı bankanın teşvik ve yönlendirmesi ile Egebank A.Ş. kontrolündeki Egebank Off Shore Bank Ltd. adlı bankaya ait hesaba aktarıldığını, 21.12.1999 tarihinde Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) tarafından banka yönetimine el konulduğunu, alacaklarının ödenmediğini, sonrasında kesinleşen mahkeme kararı ile 18.04.2014 tarihinde paranın faiziyle tahsil edilebildiğini; ancak enflasyonun olumsuz etkisi sonucu paranın satın alma gücündeki düşüş nedeniyle faiz ile karşılanmayan munzam zararın meydana geldiğini, müvekkilinin mevduat alacağı zamanında ödenmiş olsaydı, bu paranın yüksek gelir getiren bir yatırıma yönlendirilemese bile bankada TL veya döviz mevduat hesabı açılarak değerlendirilmiş olsa dahi, bu durumda faize faiz işletilmiş olacağından en azından parasının gerçek değerini ve satın alma gücünü koruyacağını, bu sebeple munzam zarar meydana geldiğini ve zararın hesaplanması mümkün olmadığından davanın belirsiz alacak davası olarak açıldığını ileri sürerek müvekkilinin 07.12.1999 tarihinde davalı bankaya yatırdığı 135.669,00 TL'nin o tarihteki satın alma gücü ile daha önce verilen ve hüküm altına alınan 18.04.2014 tarihinde tahsil edilebilen tutar bakımından oluşan munzam zararının tespitiyle şimdilik 1.000,00 TL'nin davalı bankadan hükmen tahsiline karar verilmesini, hüküm altına alınan alacağa tahsil edildiği tarih olan 18.04.2014 tarihinden itibaren temerrüt faizi işletilmesine karar verilmesini talep etmiştir.

DAVALININ CEVABI

1.Davalı vekili cevap dilekçesinde; zamanaşımı süresinin dolduğunu, munzam zararın koşullarının oluşmadığını savunarak davanın reddini istemiştir.

2.Feri müdahil TMSF vekili; Zamanaşımı süresinin dolduğunu, munzam zararın koşullarının oluşmadığını, davacının iddia ettiği zararını ve miktarını kanıtlanması gerektiğini savunarak davanın reddini istemiştir. **3.**Feri müdahil OYAK vekili; davada asıl muhatabın TMSF olması gerektiğini, müvekkiline husumet yöneltilemeyeceğini ve müvekkilinin sorumluluğu bulunmadığını savunarak davanın reddini istemiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile davacıların faizi aşan zararlarının olduğunu ve zararın miktarını, diğer bir anlatımla munzam zararın ne şekilde oluştuğunu somut olarak ispatlayamadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

İSTİNAF

A. İstinaf Yoluna Başvuranlar

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacılar vekili istinaf başvurusunda bulunmuştur.

B. İstinaf Sebepleri

Davacılar vekili istinaf dilekçesinde özetle; munzam zararın tespiti hususunda somut ispatın aranmaması gerektiğini, delillerinin toplanmadığını, eksik inceleme ile gerekçesiz şekilde karar verildiğini, Anayasa Mahkemesinin munzam zararlar ile ilgili emsal kararlarına aykırı bir karar verildiğini ileri sürerek kararın kaldırılmasını ve davanın kabulüne karar verilmesini istemiştir.

C. Gerekçe ve Sonuç

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile ispat yükü üzerinde olan davacı alacaklının karineten veya soyut varsayımlara dayalı iddialarını somutlaştıramadığı, dosyaya somut deliller sunamadığı gerekçesiyle davacılar vekilinin istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

TEMYİZ

Temyiz Yoluna Başvuranlar

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacılar vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

Temyiz Sebepleri

Davacılar vekili temyiz dilekçesinde özetle; istinaf dilekçesindeki itirazlarını tekrar ederek kararın bozulmasını istemiştir.

GEREKÇE

1. Uyuşmazlık ve Hukuki Nitelendirme

Uyuşmazlık, munzam zarar alacağının tahsili istemine ilişkindir.

2. İlgili Hukuk

1.6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (6100 sayılı Kanun) 369 uncu maddesinin birinci fıkrası ile 370 ve 371 inci maddeleri.

2.Emsal Kararlar: Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 29.03.2022 tarih 2021/11-938 E., 2022/401 K. sayılı, Dairemizin 29.09.2022 tarih 2019/4249 E., 2022/6439 K. sayılı, 29.09.2022 tarih 2019/4251 E., 2022/6441 K. sayılı, 06.10.2022 tarih 2020/7117 E., 2022/6705 K. sayılı ilâmları.

3. Değerlendirme

1.Bölge adliye mahkemelerinin nihai kararlarının bozulması 6100 sayılı Kanun'un 371 inci maddesinde yer alan sebeplerden birinin varlığı hâlinde mümkündür.

2.Temyizen incelenen karar, tarafların karşılıklı iddia ve savunmalarına, dayandıkları belgelere, uyuşmazlığa uygulanması gereken hukuk kuralları ile hukuki ilişkinin nitelendirilmesine, dava şartlarına, yargılama ve ispat kuralları ile kararda belirtilen gerekçelere göre usul ve kanuna uygun olup davacılar vekilince temyiz dilekçesinde ileri sürülen nedenler kararın bozulmasını gerektirecek nitelikte görülmemiştir.

KARAR

Açıklanan sebeplerle; Temyiz olunan Bölge Adliye Mahkemesi kararının 6100 sayılı Kanun'un 370 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca **ONANMASINA**, Takdir olunan 8.400,00 TL duruşma vekâlet ücretinin davacılardan alınarak davalıya verilmesine, Aşağıda yazılı temyiz giderinin temyiz edene yükletilmesine, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 73 üncü maddesinin ikinci fıkrası gereğince tüketici mahkemelerinde tüketici tarafından açılan davalar harçtan muaf olduğundan davacılardan harç alınmasına yer olmadığına, Dosyanın İlk Derece Mahkemesine, kararın bir örneğinin Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine, 15.02.2023 tarihinde oy çokluğuyla karar verildi.

MUHALEFET ŞERHİ

Dava; 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun (6098 sayılı Kanun) 122 nci maddesine dayalı munzam zarar istemine ilişkindir. Mahkemece; davacının alacağının faizi ile birlikte tahsil ettiği, faizi aşan zararını ispatlayamadığı gerekçesiyle dava ve davacının istinaf başvurusuda Bölge Adliye Mahkemesince reddedilmiştir. Kural olarak borçlu borcunu zamanında ödeseydi ödenen parayı davacı alacaklının somut bir yatırıma dönüştüreceği ileri sürüldüğü takdirde bu yatırımın yapılmaması nedeniyle zararın oluştuğu iddiasını ispat yükü üzerinde olan davacı; somutlaştırdığı zararı ispatlamakla yükümlüdür. Ancak bu şekilde bir somutlaştırma yapıp ispat edilmemesine rağmen davacının faizi aşan bir zararının bulunmadığını kabul etmek

özellikle yüksek enflasyon ortamında paranın değer kaybı gerçeği karşısında hakkaniyete uygun bir çözüm yöntemi olmaz. Çoğun içinde az da vardır ilkesi gereğince yüksek enflasyona bağlı olarak paranın alım gücünün düşmesi nedeniyle oluşan bir zararın varlığının da ayrıca kanıtlanması gerekmez. Anayasa Mahkemesi'nin 2014/2267 başvuru numaralı 21.12.2017 sayılı kararında da yerel mahkemenin munzam zararının somutlaştırılıp kanıtlanamadığı yönündeki kararını onayan Yargıtay Özel Dairesi'nin kararı; Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları da emsal gösterilerek yüksek enflasyonun alacağın değer kaybına uğradamadan ödenmesinde dikkate alınması gerektiğine işaret etmiştir. Nitekim 6100 sayılı Kanun'un 187 nci madesinin ikinci fıkrasında herkesçe bilinen vakıaların ve ikrar edilmiş vakıaların ispatının gerekmediği belirtilmiştir. İspat zorluğunun bulunduğu durumlarda dahi 6098 sayılı Kanun'un 50 nci maddesi gereğince zararın hakim tarafından takdir edilmesi gerekmektedir. Hakim takdir hakkını kullanırken elbette dosyaya sunulu Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası değişik yatırım argümanlarına ilişkin verilerden yararlanması ve gerektiğinde bilirkişi raporu alması gerekmektedir. O halde mahkemece davalının temerrüdü nedeniyle alacağın geç tahsilinde kusurlu olduğunun kabulü ile yukarıda açıklanan hususlar gözetilerek zararın tayini gerekir iken davanın reddine karar verilmesi doğru olmayıp, Daire çoğunluğunun aksi yöndeki onama kararına katılmıyorum.